

Брюксел, 17 юли 2025 г.
(OR. en)

11765/25

**Междуинституционално досие:
2025/0543(COD)**

RECH 331	CLIMA 282
COMPET 758	AGRI 360
IND 283	TRANS 313
MI 557	SAN 470
EDUC 329	BIOTECH 3
TELECOM 251	CADREFIN 109
ENER 379	CODEC 1046
ENV 721	IA 91

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 16 юли 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 543 final

Относно: Предложение за
РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и
иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 година, за
определяне на нейните правила за участие и разпространение на
резултатите и за отмяна на Регламент (ЕС) 2021/695

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 543 final.

Приложение: COM(2025) 543 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 16.7.2025 г.
COM(2025) 543 final

2025/0543 (COD)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации
„Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 година, за определяне на нейните
правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на
Регламент (ЕС) 2021/695**

(текст от значение за ЕИП)

{SEC(2025) 555 final} - {SWD(2025) 555 final} - {SWD(2025) 556 final}

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели

С настоящото предложение се създава десетата Рамкова програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ — ключов инструмент за постигане на политическите амбиции, очертани в предложението на Комисията за следващия дългосрочен бюджет на ЕС (за периода 2028—2034 г.), и на политическите приоритети за периода 2024—2029 г., посочени в насоките на председателя Фон дер Лайен „Изборът на Европа“.

Въз основа на една от най-силните марки в Европа и най-голямата програма за научни изследвания и иновации (НИИ) в света — „Хоризонт Европа“, в настоящото предложение научните изследвания и иновациите се поставят в центъра на икономическата и инвестиционната стратегия на Съюза. С него се насърчават простотата и гъвкавостта, като се осигурява възможност за по-бързо и по-стратегическо разходване на средства от ЕС чрез по-ясни правила и по-прозрачни процедури за заявителите и заинтересованите страни.

ЕС се намира на важен кръстопът. Изменението на климата, революцията в областта на технологиите, променящата се геополитика и демографските тенденции променят дълбоко нашето общество и нашата икономика. За да остане конкурентоспособна, издръжлива и обединена, Европа трябва да даде предимство на научните изследвания и иновациите. Само като инвестираме в наука, овластяваме нашите хора и предприемачи и работим заедно, можем да изградим по-устойчива, сигурна и конкурентоспособна Европа за всички.

Тази първостепенна необходимост е подчертана в доклада на Драги за бъдещето на конкурентоспособността на ЕС, в който иновациите са поставени в основата на способността на Европа да възвърне растежа на производителността. В доклада на Лета за бъдещето на единния пазар и в доклада на експертната група на Комисията за междинната оценка на „Хоризонт Европа“ също бе подчертана необходимостта ЕС да увеличи усилията си в областта на иновациите в подкрепа на своята конкурентоспособност, устойчивост и сигурност.

Необходимо е Европа да увеличи инвестициите си в иновации и да преодолее слабостите си, които започват с пречките при преминаването от иновациите към пазарната реализация. С подкрепата от публичния сектор за НИИ също така е необходимо да се преодолеят недостатъците на европейската екосистема за НИИ и на резултатите от иновациите както на национално равнище, така и на равнището на ЕС.

В отговор на това с настоящото предложение се представя опростена програма „Хоризонт Европа“ с променен фокус, чиято цел е да се укрепи научната и техническата база на ЕС, да се насърчи разпространението и усвояването на знания, технологии и иновации, както и да се използват инструментите за финансиране на ЕС за постигане на максимална добавена стойност, за да се стимулират допълнителни публични и частни инвестиции в държавите членки.

По-специално „Хоризонт Европа“ има за цел:

- да се насърчат основните ценности на научната свобода и откритост;
- да се увеличи основаната на върхови постижения база от знания на Европа чрез съсредоточаване върху добавената стойност от ЕС;

- да се подобрят кариерите в областта на научните изследвания и да се привличат най-добрите научни работници (изследователи) в Европа и извън нея, в съответствие с подхода „Изберете Европа“;
- да се мобилизират публични и частни инвестиции в цялата верига на НИИ — от фундаменталните научни изследвания до пазарната реализация;
- да се допринесе за увеличаване на инвестициите ѝ в иновации, по-специално чрез подкрепа на иновациите в цяла Европа и увеличаване на съгласуваността между схемите за финансиране от ЕС и инвестициите на държавите членки;
- да се използва потенциалът на бюджета на ЕС за намаляване на риска и отключване на по-големи инвестиционни възможности. Инвестициите да бъдат съсредоточени върху стратегическите приоритети на ЕС, в това число единния пазар, прехода към чиста енергия, обезвъглеродяването (декарбонизацията), кръговата икономика, цифровизацията, сигурността, издръжливостта и социалното сближаване;
- да се подобри достъпът до финансиране от ЕС чрез по-бързи, ориентирани към потребителите, опростени и хармонизирани процедури, за да се разшири участието и да се ускори постигането на резултатите.

В изпълнение на препоръките в доклада на Драги „Хоризонт Европа“ ще има за цел:

- ресурсите да бъдат съсредоточени върху стратегическите приоритети, като същевременно се запазва естеството „от долу нагоре“ на научните изследвания;
- да се увеличи потенциалът на публично-частните партньорства благодарение на опростена среда;
- да се увеличи подкрепата за водещи до пробив иновации;
- да се опрости достъпът на бенефициерите до програмата.

Програма „Хоризонт Европа“ се състои от:

- регламент за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации, озаглавена „Хоризонт Европа“, за периода 2028—2034 г. (съгласно член 182, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз — „ДФЕС“);
- специфична програма за изпълнението на „Хоризонт Европа“ (съгласно член 182, параграф 3 от ДФЕС);
- свързаните с тях оценка на въздействието (за Европейския фонд за конкурентоспособност) и законодателни финансови обосновки.

Програма „Хоризонт Европа“ ще бъде тясно свързана с регламента за създаване на Европейския фонд за конкурентоспособност (ЕФК) с цел да се гарантира безпроблемен поток от фундаменталните научни изследвания към приложните, стартиращите (новосъздадените) и разрастващите се предприятия, като този регламент ще включва единната нормативна уредба, която се прилага и за „Хоризонт Европа“. По Програмата може да се подкрепят действия с двойна употреба.

С Регламента за създаване на Европейския фонд за конкурентоспособност се предлага да бъде създадена специфична програма за научни изследвания в областта на отбраната за периода 2028—2034 г.

Горните предложения ще бъдат допълнени с единен акт за създаване на съвместни предприятия, с който ще се осигурят хармонизирани правила.

В настоящото предложение като начална дата на прилагане на законодателните актове се посочва 1 януари 2028 г.

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

„Хоризонт Европа“ е съгласувана със съществуващите разпоредби на политиките на Европейския съюз и е в съответствие с един **по-опростен, по-съсредоточен бюджет с по-голямо въздействие**.

Рамковата програма за научни изследвания и иновации е в съответствие с **Европейския компас за конкурентоспособността**, приет от Комисията през януари 2025 г., който представлява пътна карта за увеличаване на конкурентоспособността чрез водещи мерки по три направления, в които преустройството е належащо: увеличаване на инвестициите в иновации; съвместна пътна карта за обезвъглеродяване и конкурентоспособност, както и намаляване на прекомерната зависимост и повишаване на сигурността.

Заедно с Европейския фонд за конкурентоспособност, в рамките на „Хоризонт Европа“ се работи за укрепване на конкурентоспособността, издръжливостта, технологичното водачество и социалното сближаване. Въвежда се **значително опростяване** както по отношение на броя на програмите с припокриващи се цели, така и по отношение на опростяването на изпълнението: по-малко бюрокрация и отчетност, повече доверие, по-добро принудително изпълнение и по-бързо издаване на разрешения. Същевременно с предложената структура на програмата ще се осигури предвидимост и приемственост при финансирането на приоритетите, придружени от необходимата **приспособимост и гъвкавост**, за да може Съюзът да реагира на нововъзникващи или непредвидени приоритети.

Ключовата роля на научните изследвания и иновациите за повишаване на конкурентоспособността прави публичната подкрепа за НИИ по-важна от всякога, особено на равнището на Съюза, където добавената им стойност е безспорна. Общосъюзното сътрудничество е от решаващо значение за намирането на решение на световните предизвикателства, особено на обществените и екологичните. Предложението е в пълно съответствие с програмата на Комисията за НИИ и в него са предвидени стимули за държавите членки, нестопанския сектор и частния сектор да увеличат инвестициите и да обединят **усилията си за постигане на целта за инвестиране на 3 % от БВП на Съюза** в научноизследователска и развойна дейност.

Програмата ще подпомогне изпълнението на целите на политиките на Съюза, като например Пакта за чиста промишленост, Плана за действие „Континент на ИИ“, Плана за действие за енергия на достъпни цени, Плана за действие в областта на промишлеността за европейския автомобилен сектор, Стратегията на ЕС за стартиращите и разрастващите се предприятия, Стратегията за науките за живата природа, както и други подходящи инициативи, посочени в „Изберете Европа“.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Предложението е изцяло в съответствие с политиките на Съюза. В съответствие с приоритетите си Комисията поставя **научните изследвания и иновациите в центъра на икономиката**. Тя създава **инвестиционни способности** с цел насърчаване на новите идеи и превръщането им в нови иновации в услуга на хората в Европа и извън нея.

НИИ са от решаващо значение за успешното постигане на приоритетите на Съюза в области като здравеопазване, цифрови технологии, преход към чиста промишленост, кръгова икономика, приобщаващи и демократични общества, биологично разнообразие

и природни ресурси, енергетика, мобилност, околна среда, храни, обезвъглеродяване, подготвеност, космическо пространство и сигурност. НИИ са в основата на повишаването на производителността и конкурентоспособността на икономиката на Съюза.

Инвестициите в НИИ ще допълват **Европейския фонд за конкурентоспособност** и ще бъдат тясно свързани с него, а между тях и други програми и инструменти по Многогодишната финансова рамка (МФР) ще има полезни взаимодействия. Допълването и полезните взаимодействия на подкрепата за НИИ и използването им в рамките на дългосрочния бюджет на Съюза и с държавите членки ще бъдат максимално увеличени чрез **инструмента за координация за конкурентоспособност (ИКК)**, с който ще бъдат съгласувани политиките и инвестициите в областта на промишлеността и научните изследвания на равнището на ЕС и на национално равнище във връзка с проекти от общоевропейски интерес или с европейска добавена стойност.

Въз основа на ориентацията на механизма за управление за следващата МФР, включително на инструмента за координация за конкурентоспособност, по програмата „Хоризонт Европа“ и по линия на Европейския фонд за конкурентоспособност би могло да бъде финансирана съгласувана последователност от научни изследвания и иновации, демонстрации, развойна дейност и внедряване, като усилията и финансирането от ЕС и от националния, публичния и частния сектор се съсредоточат върху „проекти за гигантски скок“ със силен научен компонент, и по този начин се стимулират създаването на стойност в целия ЕС и стратегическата автономност (вижте примерите по-долу).

Възможни „проекти за гигантски скок“:

- Инвестиране в бъдещия кръгов ускорител на Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН) заедно с други държави, участващи в ЦЕРН. Целта е да се запази водещата роля на Европа в изследванията в областта на физиката на елементарните частици. Финансирането (до 20 % от общите разходи) би могло да дойде от програма „Хоризонт Европа“.
- Разработване на интелигентна и чиста авиация и водеща роля на Европа в областта на следващото поколение самолети без CO₂ и на автоматизираното управление на въздушното движение: за това би било необходимо партньорство с промишлеността, придружено от силни научни и инженерни способности, подкрепен от „Хоризонт Европа“, но също и стабилен компонент за промишлено внедряване от Фонда за конкурентоспособност.
- Изграждане на квантовия компютър за бъдещето: превръщане на Европа в първия континент с напълно включени в ежедневието квантови изчисления, с приложения от персонализирана медицина до моделиране на климата, и намиране на решения на непреодолими досега проблеми за 450 милиона граждани.
- Разработване и прилагане на следващото поколение изкуствен интелект (ИИ) в света. Той ще бъде разработен от, със и за европейските учени и европейската промишленост, като ще бъдат привлечени (и задържани) в Европа най-добрите умове в света. ИИ от следващо поколение ще осигури научни и икономически възможности далеч отвъд настоящата вълна на ИИ, като по този начин ще постави Европа начело.
- Постигане на суверенитет по отношение на данните от критично значение за научните изследвания в Европа: превръщане на Европа в най-доверения дом в света за данните от критично значение за научните изследвания, с което на

европейските научни работници, университети и дружества ще се предостави несравнимо конкурентно предимство при намирането на решение на належащи световни предизвикателства, от изменението на климата до пандемииите.

- Развитие на автоматизиран транспорт и мобилност в Европа: с това ще се увеличат безопасността на транспорта и ефективността на транспортния поток, ще се намалят емисиите и ще се осигури възможност за по-приобщаващ транспорт.
- Инвестиране в иновативни терапии за възстановяване на хората с цел по-здравословен живот и по-силна икономика: използване на високите постижения на Европа в областта на научните изследвания и експертните ѝ знания и опит в областта на възстановителните (регенеративните) лечения и значително укрепване на европейската здравна промишленост, поставяйки я в отлична позиция да предоставя иновативни лечения. Тези лечения имат потенциал за справяне със заболявания, за които понастоящем няма лечение.
- Захранване на зеления преход с енергия от ядрен синтез: първата търговска електроцентраля за ядрен синтез, способна да произвежда безопасно, постоянно и надеждно електроенергия за захранване на домове, предприятия и енергоемки отрасли, чиито емисии е трудно да бъдат намалени. Преодоляване на научните, инженерните и технологичните предизвикателства, което е необходимо, за да може „Европа да бъде първата, която ще присъедини мощности за производство на електроенергия от ядрен синтез към мрежата до 2034 г.“.
- Осигуряване на достъп до Луната за европейците: за да постигне водеща роля в космическата икономика, до 2040 г. Европа трябва да разработи следващото поколение космически транспорт и логистика, способни да разполагат и връщат масивни полезни товари, както и усъвършенствана космическа роботика, която да позволи проучването и използването на космическите ресурси.
- Към нулево замърсяване на водите в ЕС: за издръжливостта на водните ресурси е необходимо да се изгради истински интелигентна по отношение на водата икономика, която осигурява достатъчно количество чиста вода и канализация на достъпни цени за всички по всяко време, включително при кризи и екстремни климатични условия. За това е необходимо да се стимулират водещи до пробив иновации, навлизането на пазара и широкомащабното приемане от крайните потребители например на усъвършенствани технологии за пречистване на вода с цел отстраняване на вредни замърсители, ефективното използване на водата, технологии, които позволяват устойчива повторна употреба или заместване на водата, както и природосъобразни решения и технологии за обезсоляване, за да се осигури достатъчно количество чиста вода за промишлена и битова употреба, да се опазят и възстановят доброто качество на водата и нейната наличност в екосистемите и да се повиши конкурентоспособността на промишлеността в ЕС.
- Отваряне на нова глава в откриването и изследването на вътрешното пространство на нашата планета чрез разработване, свързване, управление и осигуряване на следващото поколение европейски технологии и способности за наблюдение на океана: от космически и въздушни до плаващи платформи, плавателни съдове и подводни безпилотници и превозни средства. Европа се нуждае от стратегическа автономност по отношение на цялата инфраструктура

и на всички данни и информационни услуги за наблюдение на океана, за да засили водещата си роля в политиките за океана: от защитата и възстановяването на здравето на океаните и повишаването на конкурентоспособността и устойчивостта на синята икономика до подобряването на морската сигурност и отбрана и укрепването на дипломацията на ЕС в областта на океаните.

В координация с Европейския фонд за конкурентоспособност действията по програмата ще бъдат използвани за справяне с пазарните провали или неоптималните инвестиционни ситуации, по съразмерен начин, без дублиране или изместване на частното финансиране, и от тях ще има ясна европейска добавена стойност. Целта ще бъде да се осигури съгласуваност между действията по програмата и правилата на ЕС за държавните помощи, като се избегнат неоправданите нарушения на конкуренцията на вътрешния пазар.

Предложението е изцяло в съответствие и с възприетия в рамките на европейския семестър за координация на икономическите политики подход за подпомагане на структурните реформи с цел повишаване на качеството и ефикасността на националните системи за научни изследвания и иновации на три равнища: първо, чрез значителни инвестиции в научни и технологични изследвания и иновации; второ, чрез превръщане на стопанската среда в среда, която благоприятства иновациите и се отличава с по-малко нежелание за поемане на риск; трето, чрез осигуряване на съдействие за европейските граждани по време на прехода, движен от иновациите и цифровизацията, както и от глобални тенденции, като изкуствения интелект и кръговата икономика, който ще бъде бърз, а за някои — и бурен.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Програмата „Хоризонт Европа“ се основава на дялове „Промишленост“ и „Научни изследвания и технологично развитие и космическо пространство“ от ДФЕС (член 173, параграф 3, член 182, параграф 1, член 183 и член 188, втора алинея), както и на член 322, параграф 1, буква а).

• Субсидиарност (при неизключителна компетентност)

Съюзът има споделена (паралелна) компетентност в тази област на основание член 4, параграф 3 от ДФЕС. Първо, чрез засилване на сътрудничеството и интеграцията между заинтересованите страни и през границите финансирането от ЕС премахва националните пречки и създава критична маса за намиране на решения на общите предизвикателства. Второ, чрез справяне с пазарните провали и неоптималните инвестиционни условия и пораждане на икономическо въздействие ЕС повишава икономическата издръжливост, използва частни средства, привлича капитал, увеличава производителността в целия ЕС и подкрепя икономически изгодни проекти, които иначе може би не биха постигнали успех. Той подкрепя конкуренцията в целия ЕС, като позволява да се изберат най-добрите научни и иновативни идеи от целия ЕС. Трето, чрез засилване на насочеността на инвестициите и обединяване на ресурсите ЕС може да се справи по-добре с предизвикателствата, обхващащи целия ЕС, и да насърчи общите приоритети, като например цифровия и екологичния преход.

С този подход на равнището на ЕС се подкрепят водещи до пробив иновации и стратегически цели, като се преодоляват ограниченията, произтичащи от координацията между държавите членки. Например последващи симулации показват,

че без финансирането от ЕС за научни изследвания и инфраструктура в продължение на десетилетия основни иновации като ваксините срещу COVID-19, основаващи се на иРНК, биха били забавени с месеци, което би възпрепятствало бързото им пускане на пазара и последвалите ползи за обществото.

- **Пропорционалност**

Действията на равнището на Съюза дават възможност въз основа на транснационално сътрудничество и конкуренция в световен мащаб да се подбират най-добрите предложения. По този начин се повишава нивото на постиженията, популяризират се водещите научни изследвания и иновации и освен това се подпомага транснационалната мобилност и се привличат най-даровитите учени в световен мащаб. Програмите на равнището на Съюза са по-подходящи за високорисковите и дългосрочните научни изследвания и иновации, понеже при тях рискът се поделя и се получават широк обхват и икономии от мащаба, които не би могло да се постигнат по друг начин. Ще се търсят взаимовръзки с национални инициативи, по-специално в областта на иновациите.

С тези действия може да се привлекат допълнителни публични и частни инвестиции в научните изследвания и иновациите, да се допринесе за по-нататъшното укрепване на европейските научни изследвания и иновации и да се ускорят пазарната реализация и разпространението на иновациите. Програмите на равнището на Съюза могат освен това да подпомагат разработването на политиките и техните цели.

Предложените действия не надхвърлят изискуемото за постигане на целите на Съюза.

- **Избор на инструмент**

Поради дългосрочното им естество „от долу нагоре“ за научните изследвания и иновациите е необходима независима, цялостна и предвидима самостоятелна програма, с която се осигуряват подходящи условия за вдъхновяване на нови идеи и тяхното реализиране на пазара. За да се даде възможност за революционни решения, е наложително научните изследвания и иновациите да останат независими и да има непрекъснатост на финансирането. Следователно, макар че е тясно свързана с Европейския фонд за конкурентоспособност, за програма „Хоризонт Европа“ са запазени независимото правно основание, изисквано съгласно член 182 от ДФЕС, както и нейната марка и положителната ѝ международна репутация, като се надгражда върху дългосрочния ѝ доказан успех като надеждна рамка за високи постижения, сътрудничество и въздействие.

С правния акт се създават права и задължения за бенефициерите, които са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко във всички държави — членки на ЕС, и в държавите, асоциирани към Рамковата програма за научни изследвания и иновации.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ РЕТРОСПЕКТИВНИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Ретроспективни оценки/проверки за пригодност на действащото законодателство**

Ретроспективните оценки и проверките за пригодност на съществуващото законодателство са от съществено значение, за да се гарантира, че следващата рамкова

програма за научни изследвания и иновации се основава на това, което работи, и подобрява това, което не работи. Чрез оценка на ефективността, ефикасността и съгласуваността на миналите мерки тези проверки предоставят доказателства от критично значение за формулирането на по-добра структура на политиките, за намаляване на ненужната регулаторна тежест и за съгласуване на инструментите за финансиране с променящите се научни, технологични и обществени нужди. Това допринася за по-адаптивна, въздействаща и готова за бъдещето екосистема за научни изследвания и иновации.

- **Консултации със заинтересованите страни**

В рамките на подготовката за следващата МФР, чието начало е през 2028 г., Европейската комисия проведе обществена консултация, за да събере мнения относно финансирането от ЕС за конкурентоспособността.

В рамките на обществената консултация, проведена от 12 февруари до 7 май 2025 г., бяха получени 2034 отговора на проучването и 462 документа за изразяване на позиция, като се наблюдава сериозно участие на гражданите на ЕС (26 %), академичните среди (22 %) и публичните органи (13 %), както и на предприятия, неправителствени организации и други мрежи на заинтересованите страни.

По-голямата част от участниците, които имат опит с „Хоризонт Европа“, изразиха положителни мнения относно процеса на финансиране — от идентифицирането на възможности за финансиране до уместността и яснотата на поканите. Те обаче изтъкнаха като ключови слабости процедурата за кандидатстване и общия график, като подчертаваха необходимостта от опростяване, яснота и по-добра съгласуваност, за да се увеличи достъпността, особено за МСП и новопоявилите се заявители. Участниците признаха разпокъсаността на подкрепата по целия път на инвестициите като пречка за конкурентоспособността, особено във връзка с недостатъчните инвестиции в научни изследвания и иновации.

Обществената консултация беше допълнена от целенасочено популяризиране сред ключови заинтересовани страни както в промишлеността, така и в областта на научните изследвания и иновациите. Заинтересованите страни в областта на научните изследвания и иновациите участваха активно в оформянето на дебата за бъдещата роля на научните изследвания и иновациите за конкурентоспособността на ЕС, особено след публикуването на политическите насоки на Комисията през юли 2024 г. и на Kompasа за конкурентоспособността през февруари 2025 г.

- **Външни експертни становища**

Настоящата инициатива се основава на три ключови външни доклада: на Марио Драги — относно конкурентоспособността на ЕС, на Енрико Лета — относно бъдещето на единния пазар, и на експертната група на Комисията — за междинната оценка на програма „Хоризонт Европа“.

И трите доклада се обединяват в основното си послание: **Европа трябва да прави нововъведения, да се приспособява и да бъде водач**, за да защити своята конкурентоспособност, просперитет, устойчивост и сигурност. Комбинираният анализ на тези доклади осигурява силна аналитична и политическа основа за предложената Рамкова програма за научни изследвания и иновации и за по-широката стратегическа ориентация на Европейския фонд за конкурентоспособност.

- **Оценка на въздействието**

Настоящото предложение е подкрепено от цялостна оценка на въздействието за Европейския фонд за конкурентоспособност, в която са включени 14 програми, допринасящи за конкурентоспособността на ЕС.

Съгласно политическите насоки на Комисията целта е следващата МФР да бъде по-съсредоточена, по-опростена и с по-голямо въздействие. Следователно структурата на новата МФР ще се различава значително от настоящата структура. Предвид този специален случай на подготовка на нова МФР, в оценката на въздействието липсваха няколко ключови елемента. Поради това Комитетът за регулаторен контрол реши по изключение да даде становище без резерви.

Комитетът за регулаторен контрол отбеляза, че докладът съдържа значителни недостатъци, например по отношение на обхвата, управлението, съгласуваността с други части на МФР и др. Във връзка с тези недостатъци бяха взети мерки в законодателните предложения както за Европейския фонд за конкурентоспособност, така и за програма „Хоризонт Европа“.

В съответствие с необходимостта от „простота и гъвкавост, бързина и стратегическа насоченост“, посочена в Политическите насоки, в оценката на въздействието бяха разгледани три варианта, засягащи структурата на финансирането от ЕС — от продължаването на 14-те програми, свързани с конкурентоспособността, до тяхното консолидиране във Фонд за конкурентоспособност:

- А. Запазване на текущото положение плюс: лека координация.
- Б. Засилена координация между съществуващите програми (единна нормативна уредба).
- В. Консолидиране на програмите в нов Европейски фонд за конкурентоспособност с един или два отделни акта.

Консолидирането на програмите в два отделни акта, както е предвидено във вариант В, беше сметено за най-добрия вариант за действие, който би довел до запазване на марката „Хоризонт Европа“, като същевременно би допринесъл пълноценно за целите на Фонда за конкурентоспособност благодарение на обединяването на двата акта по отношение на целите, структурата, управлението и правилата. Същевременно по този начин се предвижда самостоятелна рамкова програма за научни изследвания и иновации, за да се защити почтеността на научните изследвания и иновациите и да се спазят изискванията на член 182 от ДФЕС. Тази позиция се споделя от Европейския парламент, държавите членки и третите държави, асоциирани към „Хоризонт Европа“ в момента.

- **Опростяване**

Опростяването е **основен приоритет** на Комисията с цел да се намалят тежестта и прекомерната сложност и да се насърчат бързината и гъвкавостта.

Като най-голямата програма на Съюза, изпълнявана в условията на пряко управление, Рамковата програма за научни изследвания и иновации е очевиден обект за опростяване. Опростяването за бенефициерите ще бъде постигнато, наред с другото, чрез:

- **намалена продължителност на работната програма с по-малко предписателно програмиране:** намаляване на общия брой теми, съкращаване на описанията на темите и свеждане до минимум на темите с един проект.

- **отворени теми по подразбиране:** по-малко предписателни с повече свобода за заявителите да поемат по различни пътища към очакваните резултати.
- **приемственост и по-нататъшно опростяване на финансирането:** няма да се прави разграничение между научноизследователски и иновационни действия и иновационни действия, а ще има само един процент на финансиране — до 100 %, с изключение на субекти със стопанска цел, различни от МСП, с процент на финансиране до 70 %. Процентите на финансиране ще бъдат максимални стойности, които може да се намалят, когато това е обосновано за изпълнението на конкретни действия.
- **засилено използване на опростени варианти за разходите:** въз основа на натрупания опит с пилотните проекти с еднократни суми по програма „Хоризонт 2020“ и по-широкото им приложение в програма „Хоризонт Европа“, финансирането с еднократни суми ще се превърне в стандартната форма на финансово участие на Съюза, освен ако е предвидено друго. Ще се използват и други опростени форми за разходите, включително единични разходи за персонал. Тези мерки за опростяване имат за цел да се насърчи по-широко участие, особено от страна на новите участници и по-малките субекти, като същевременно се запазят доброто финансово управление и контролът.

Заедно с безпрецедентните усилия за опростяване, ще се постигне **по-бързо изпълнение** на програма „Хоризонт Европа“, като се намали максималният срок за отпускане на безвъзмездни средства до 7 месеца, което е един от най-кратките срокове за отпускане на безвъзмездни средства по програмите на ЕС и е с два месеца по-кратко от максималния срок за отпускане на безвъзмездни средства, посочен във Финансовия регламент.

Ангажиментът както на Европейския парламент, така и на Съвета за спазване на принципа на опростяване в обикновената законодателна процедура ще бъде от ключово значение.

- **Основни права**

Настоящият регламент зачита основните права и е съобразен с принципите, прогласени в Хартата на основните права на Европейския съюз и в други международни конвенции за правата на човека, по които държавите членки и Съюзът са страни.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Бюджетите на всички предложения са представени в текущи цени. Като изхожда от анализа на разходите и ползите, Комисията може да продължи да използва изпълнителни агенции за изпълнението на програмата „Хоризонт Европа“.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

- **Планове за изпълнение и механизъм за наблюдение, оценяване и докладване**

Настоящата инициатива ще бъде наблюдавана чрез рамката за изпълнението на бюджета след 2027 г., която е обхваната в отделно предложение. Рамката за изпълнението предвижда доклад за изпълнението по време на етапа на изпълнение на

програмата, както и ретроспективна оценка, която да бъде извършена в съответствие с член 34, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. Оценката се извършва в съответствие с насоките на Комисията за по-добро регулиране и се основава на показатели от значение за целите на програмата.

- **Други хоризонтални въпроси, отнасящи се до предложението**

Принципи на Програмата: Програмата ще осигури ефективното насърчаване на ценностите и принципите на европейското научноизследователско пространство и на Пакта за научни изследвания и иновации, по-специално етиката и почтеността на научните изследвания и иновациите, свободата на научните изследвания, равенството между половете и равните възможности, отворената наука и насърчаването на привлекателни кариери и мобилност в областта на научните изследвания.

Международното сътрудничество ще бъде допълнително засилено с цел да се допринесе за конкурентоспособността и високите постижения на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите, и ще се постигне равновесие между риска и ползите от сътрудничеството с трети държави и субекти от трети държави.

Оползотворяване и разпространение на резултатите: с цел да се повиши конкурентоспособността на Съюза и в съответствие със стратегията на Комисията за оползотворяване ще бъдат въведени специални инструменти и средства за подкрепа, за да се улесни и ускори процесът на оползотворяване и да се гарантира, че резултатите от научните изследвания ще се превърнат в реални приложения. Това превръща публичните инвестиции в научни изследвания и иновации в нови пазарни възможности и в осезаема стойност за обществото и промишлеността.

Съгласуване на стратегическото управление с Фонда за конкурентоспособност и инструмента за координация за конкурентоспособност.

- **Подробно разяснение на конкретните разпоредби на предложението**

Програма „Хоризонт Европа“ се основава на наследството от продължили над 40 години инвестиции на ЕС в научни изследвания и иновации. Програмата е създадена с цел да се насърчава науката, да се защитават основните ценности, а именно независимостта и откритостта, да се подобрява основаната на върхови постижения база от знания на Европа и да се повишава конкурентоспособността на ЕС. Структурата ѝ е разработена така, че да се постигнат по-добра съгласуваност и ефективност.

Предлага се да се използва структура, състояща се от четири стълба.

- **Стълб I, „Високи постижения в научната област“**, има за цел да се укрепи научната база на ЕС, да се привлекат най-даровитите учени, да се насърчат високите постижения в областта на научните изследвания в Европа и да се осигурят най-добрите научни постижения за политиките на ЕС. Високите постижения в областта на научните изследвания и мобилността са в основата на амбицията на Европа да бъде най-доброто място в света за провеждане на научни изследвания: „Изберете Европа“. В този контекст този стълб включва:

- Европейския научноизследователски съвет (ЕНС): ЕНС ще бъде разширен, за да се увеличи способността му да подпомага научни изследвания за разширяване на границите на познанието, с акцент върху финансирането на научни работници с високи постижения и техните екипи.

- действия „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК): в рамките на ДМСК ще продължи подкрепата за обучението и кариерното развитие в областта на научните изследвания.
- наука за политиките на ЕС: преки действия на Съвместния изследователски център (СИЦ, или JRC) извън ядрената област.
- **Сълб II, „Конкурентоспособност и общество“**, има за цел да се подкрепят съвместните научни изследвания и иновации в области с голямо обществено въздействие, с акцент върху намирането на решение на световните обществени предизвикателства и повишаването на конкурентоспособността на ЕС. Този сълб ще бъде подобен на структурата на областите на интервенция в Европейския фонд за конкурентоспособност и на четирите компонента на политиката на ЕФК. По този начин ще се осигури съгласувана подкрепа през целия път на инвестициите. Освен това един компонент на политиката, специфичен за новата програма „Хоризонт Европа“, ще бъде посветен на научни изследвания „от долу нагоре“, по-специално в областите на световните обществени предизвикателства като миграцията, дезинформацията и защитата, укрепването и насърчаването на демокрацията, както и на социалните и икономическите преустройства, приобщаващите общества и социалното сближаване. Информация за стратегическото програмиране за съвместни научни изследвания ще бъде получавана от вътрешен инструмент за оценка, „Обсерваторията на нововъзникващите технологии“, посочена в Регламент (ЕС) [XXX]* на Европейския парламент и на Съвета [Европейски фонд за конкурентоспособност]¹. Партньорствата ще продължат да бъдат ключов инструмент на програмата и ще работят в полезни взаимодействия с Европейския фонд за конкурентоспособност в рамките на съответните процеси на управление. Предлага се те да бъдат радикално опростени и рационализирани по отношение на тяхната дейност и организация. Партньорствата може да са в различни форми: публично-публично-частни до публично-публични или публично-частни.
- **Сълб III, „Иновации“**, има за цел да се подкрепят иновациите в Европа, с акцент върху насърчаването на разработването на нови продукти, услуги и модели на стопанска дейност. Този сълб включва:
 - Европейския съвет по иновациите (ЕСИ): ЕСИ ще подкрепя новаторските стартиращи предприятия, МСП, с акцент върху насърчаването на революционни иновации и предприемачество. Той ще бъде разширен с:
 - повече елементи по модела на ARPA (Advanced Research Projects Agency — Агенция за напреднали научноизследователски проекти) в дейността си, където високорисковите проекти се подкрепят поетапно или се прекратяват въз основа на потенциала им да осигурят революционни решения, оценен от ръководители на програми — експерти. ЕСИ ще развие допълнително пътища въз основа на проекти на ЕНС или проекти за съвместни научни изследвания към ЕСИ с цел по-бърза пазарна реализация и увеличаване на водещите до пробив технологии.
 - подход по модела на DARPA (Defence Advanced Research Projects Agency — Агенция за напреднали научноизследователски проекти в

¹ ОВ С, , стр.

областта на отбраната), насочен към подкрепа за стартиращи предприятия в областта на отбраната и технологиите с двойна употреба и тяхното разрастване, функциониращ в пълно взаимно допълване с инструмента InvestEU на ЕФК и с дейностите по Схемата на ЕС за иновации в областта на отбраната (EUDIS) и CASSINI (инициатива за космическо предприемачество).

- Това ще осигури безпрецедентна възможност за подкрепа на високотехнологични стартиращи и разрастващи се предприятия в областта на двойната употреба и отбраната, включително на тези, които се считат за стратегически предприятия и предприятия от критично значение за интересите на Съюза и неговите държави членки и които се нуждаят от целенасочена пряка подкрепа и нямат достъп до достатъчен капитал от пазара.
 - тясна координация и полезни взаимодействия с компонентите на политиката на Европейския фонд за конкурентоспособност по отношение на определението за „предизвикателства“.
 - Съществуващото финансиране за разрастващи се предприятия в областта на дълбоките технологии по линия на Фонда за разрастване в Европа, обявен в Стратегията за стартиращите и разрастващите се предприятия, ще се осъществява съгласно условията, договорени в настоящата МФР. Цялото бъдещо финансиране за разрастващите се предприятия ще се осъществява по линия на ЕФК.
- Екосистеми за иновации, включително дейности за насърчаване на интеграцията на триъгълника на знанието — висше образование, научни изследвания и иновации, и стопанска дейност — в целия Съюз.

Ще бъде предвидено тясно сътрудничество между съвместните научни изследвания по стълб II и подкрепата за стартиращи и разрастващи се предприятия по стълб III, за да се засили търсенето за стартиращите и разрастващите се предприятия чрез свързването им с големите предприятия в Европа и чрез улесняване на мерките за обществени поръчки за новаторски решения на равнището на ЕС и на национално равнище.

- **Стълб IV, „Европейско научноизследователско пространство“**, има за цел да се подпомогне развитието на единно европейско научноизследователско пространство (ЕНП), с акцент върху насърчаването на високите постижения, приобщаването и въздействието. Този стълб включва:
 - Политика за ЕНП: в рамките на този компонент ще се подпомага разработването на политика за ЕНП, с акцент върху насърчаването на високите постижения, приобщаването и въздействието.
 - Научноизследователска и технологична инфраструктура: в рамките на този компонент ще се подпомагат развитието и функционирането на научноизследователска и технологична инфраструктура, в това число, за първи път, ще се предоставя подкрепа за капиталови разходи.
 - Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения: в рамките на този компонент ще се подпомага развитието на способностите за научни изследвания и иновации във всички региони на Европа.

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 година, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на Регламент (ЕС) 2021/695

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 173, параграф 3, член 182, параграф 1, член 183, член 188, втора алинея и член 322, параграф 1, буква а) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет²,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите³,

като взеха предвид становището на Сметната палата (1),

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Съюзът си поставя за цел да укрепва своята научна и технологична база, като укрепва европейското научноизследователско пространство (ЕИП), в което научните работници (изследователи), научните знания и технологиите се движат свободно, и като го насърчава да развива конкурентоспособността му, включително в неговата промишленост, като същевременно насърчава всички научноизследователски и иновационни (НИИ) дейности, за да бъдат осъществени стратегическите приоритети на Съюза, чиято висша цел е да се утвърдят мирът, ценностите на Съюза и благополучието на неговите народи.
- (2) За да се постигне научно, технологично, икономическо, екологично и обществено въздействие и да се увеличи максимално добавената стойност на инвестициите на Съюза в НИИ, е необходимо Съюзът да инвестира в научни изследвания и иновации посредством Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 г. (наричана по-долу за краткост „Програмата“), която следва да повиши конкурентоспособността, издръжливостта, устойчивостта, технологичното водачество и социалното сближаване.

² ОВ С, , стр. .

³ ОВ С, , стр. .

- (3) Програмата следва да бъде тясно свързана с Регламент (ЕС) [XXX]* на Европейския парламент и на Съвета [Европейски фонд за конкурентоспособност]⁴, като научните изследвания и иновациите се поставят в центъра на икономиката и инвестиционната стратегия на Съюза.
- (4) Съюзът следва освен това да полага усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените, както и да се стреми да се бори с дискриминацията в съответствие с членове 8 и 10 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и с Хартата на основните права на Европейския съюз.
- (5) В бързо променящата се икономическа, социална и геополитическа среда неотдавнашният опит показва необходимостта от по-гъвкава многогодишна финансова рамка и свързани с нея разходни програми на Съюза. За тази цел и в съответствие с целите на Програмата финансирането следва надлежно да отчита променящите се нужди на политиката и приоритети на Съюза, както са посочени в съответните документи, публикувани от Комисията, в резолюциите на Европейския парламент и в заключенията на Съвета, като същевременно се осигурява достатъчна предвидимост за изпълнението на бюджета.
- (6) Целта на правилата за участие и разпространение на резултатите от Програмата е допълнително да се опрости достъпът, да се подобри откритостта и да се увеличи максимално въздействието на финансирането от Съюза.
- (7) Програмата следва да допринася за увеличаване на публичните и частните инвестиции в НИИ в държавите членки, като по този начин спомага за постигането на обща цел за инвестиции в научноизследователска и развойна дейност от поне 3 % от брутния вътрешен продукт (БВП) на Съюза. Инвестициите на държавите членки в НИИ следва да се оценяват с помощта на рамката за координация на икономическите и бюджетните политики, политиките по заетостта и социалните политики в рамките на Съюза — процеса на европейския семестър. За постигането на посочената цел ще се изисква от държавите членки и от частния сектор да допълнят Програмата със свои собствени засилени инвестиционни действия в областта на научните изследвания, развойната дейност и иновациите. Съюзът е постигнал стабилен напредък в увеличаването на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност, но изостава от други световни водачи. С посочената по-горе цел от 3 %, поставена преди повече от две десетилетия, се признава значението на научноизследователската и развойната дейност като основа за общество, основано на знанието. Въпреки че тази цел насърчи различни държави членки да поставят свои собствени цели за интензивност на научноизследователската и развойната дейност, продължават да съществуват значителни различия, като само няколко държави членки са достигнали или надхвърлили своите инвестиционни амбиции.
- (8) Както и при „Хоризонт Европа“, при класификацията на технологичните изследвания, разработването на продукти и демонстрационните дейности, както и при определянето на видовете действия в рамките на поканите за представяне на предложения, следва да продължат да се вземат предвид определенията на ОИСР във връзка с равнището на технологична готовност (РТГ). Не следва да се отпускат безвъзмездни средства за действия, при които дейностите са на равнище над РТГ 8. Следва да е възможно по работната програма да се

⁴ ОВ С , , стр.

разрешава предоставянето на безвъзмездни средства за мащабно утвърждаване на продукти и въвеждането им на пазара за дадена покана в рамките на част „Конкурентоспособност и общество“.

- (9) Следва да е възможно части от бюджета да се изпълняват чрез европейски партньорства съвместно с други публични и частни субекти, когато това е най-ефективната форма на изпълнение за постигане на целите на политиката. Европейски партньорства следва да се създават, когато се изисква тясно участие на Съюза, и в тях следва да се осигуряват подходящи права на глас за Съюза, както и достатъчно съвместни инвестиции от други партньори, за да се породи ефект на лоста от финансирането от Съюза. С цел да се насърчат полезните взаимодействия и ефективността, е необходимо да се осигурят хармонизирани правила. Поради това следва да се създаде стратегически и съгласуван портфейл от ограничен брой европейски партньорства.
- (10) Като основен инструмент за постигане на участие на промишлеността и за инвестиции в съвместни научни изследвания и иновации, европейските партньорства, включително под формата на съвместни предприятия, следва да допринасят за постигането на специфичните цели на политиките на компонентите на политиката на Европейския фонд за конкурентоспособност и да бъдат подкрепяни чрез него, когато е необходимо, за да постигат тези цели.
- (11) Мисиите на ЕС, както са установени в Регламент 2021/695, следва да осигуряват преустройващо и системно въздействие върху обществото чрез насърчаване на сътрудничеството между различни дисциплини, сектори и политики, както и презграничното сътрудничество. Те следва да разчитат на научни изследвания и иновации за разработването на водещите до пробив технологии, услуги, продукти и социални иновации, необходими за постигане на амбициозните им цели. От своя страна мисиите на ЕС следва да ускоряват разработването, разпространяването за широко използване и внедряването на новаторски решения и да помагат за създаването на водещи пазари за нови продукти и услуги. По Рамковата програма следва да се финансират научноизследователските и иновационните дейности на мисиите, а внедряването и разпространяването за широко използване следва да се осъществяват чрез други програми на ЕС и национално финансиране.
- (12) Залегнала в Стратегическия план за „Хоризонт Европа“ за периода 2025—2027 г.⁵, инструментът „Нов европейски Баухаус“ е многогодишен инструмент за финансиране, създаден с цел да се ускори преустройството на кварталите чрез устойчиво и приобщаващо проектиране. Нейният компонент за научни изследвания и иновации следва да бъде финансиран по „Хоризонт Европа“, а компонентът ѝ за внедряване следва да бъде осъществен чрез други програми на ЕС и национално финансиране.
- (13) Европейският научноизследователски съвет (ЕНС) следва да осигурява привлекателно и гъвкаво финансиране, като по този начин дава възможност на даровитите и съзидателните самостоятелни научни работници — като съзнателно се обръща специално внимание на насърчаването на научните работници в ранен етап на професионалното им развитие — да следват най-перспективните направления на границата на науката. Този ангажимент за водени от изследователите научни изследвания, избрани посредством обхващащ целия Съюз конкурс, основан единствено на критерия за високи постижения и

⁵ Решение C(2024)1741 на Комисията от 20.3.2024 г.

отворен за даровитите учени, независимо от тяхната националност или произход, е от основно значение за привличането на най-блестящите умове в света и за по-нататъшното утвърждаване на Европа като водещ световен център за научни изследвания и иновации.

- (14) В една основана на знанието световна икономика дългосрочната конкурентоспособност на Съюза, технологичното му водачество и способността му за намиране на решение на световните предизвикателства следва да зависят най-вече от способността му да развива, привлича и задържа висококвалифицирани изследователи с международни връзки. Стратегическите инвестиции в научни работници с високи постижения, в тяхното обучение, мобилност и перспективи за професионално развитие в академичните среди и извън тях са от съществено значение за поддържане на иновациите, икономическата издръжливост и общественото благополучие. В съответствие с принципите на Европейската харта за научните работници действията „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК) са от съществено значение за постигането на тази цел. Програмата следва да засили връзките между университетите и екосистемите за иновации, включително частния сектор. Тя следва да даде възможност за завършване на европейското научноизследователско пространство, в това число чрез развиване на способността на европейския сектор на висшето образование да се конкурира с глобалните си конкуренти чрез сътрудничество, насърчаване и привличане на даровити учени и привличане на повече частни инвестиции, включително чрез инициативи в областта на висшето образование като алиансите на европейските университети, в полезно взаимодействие с „Еразъм+“ и в съответствие с целите и дейностите на настоящия регламент.
- (15) Европейският съвет по иновациите (ЕСИ) следва да стимулира дълбокотехнологичните иновации, които създават нови пазари. Той следва да установява, разработва и внедрява тези дълбокотехнологични иновации чрез своите инструменти. Съгласуваната и целенасочена подкрепа от ЕСИ следва да запълни вакуума при публичната подкрепа и частните инвестиции за водещи до пробив технологии и дълбокотехнологични иновации. ЕСИ следва да се стреми да осигури връзка, интегрира и ускори чрез своите инструменти пътя на новаторите от научните изследвания до пазара и да даде възможност на Съюза да разполага с водещи дружества в нововъзникващи области на технологиите, за да постигне своите социални и икономически цели и да избегне зависимости от други региони. ЕСИ следва да подкрепя високорискови иновации с висок потенциал и дружества, които представляват такива технологични, научни, финансови, управленски или пазарни рискове, че все още не се считат за напълно подходящи за финансиране и следователно не могат да наберат необходимото равнище на инвестиции, за да бъдат конкурентоспособни в световен мащаб на пазара. Това следва да включва както „отворен“ („от долу нагоре“, наричан също „възходящ“) подход, така и подход, основан на „предизвикателствата“, в тясна координация и полезни взаимодействия с Европейския фонд за конкурентоспособност и компонентите на политиката на ЕФК. Това следва да включва подход по модела на DARPA (Defence Advanced Research Projects Agency — Агенция за напреднали научноизследователски проекти в областта на отбраната), насочен към подкрепа за стартиращи предприятия в областта на отбраната и технологиите с двойна употреба и тяхното разрастване, функциониращ в пълно взаимно допълване с инструмента InvestEU на ЕФК и с дейностите по Схемата на ЕС за иновации в областта на

отбраната (EUDIS) и CASSINI (инициатива за космическо предприемачество). Изпълнението следва да се извършва в тясно полезно взаимодействие и координация с Европейския фонд за конкурентоспособност.

- (16) Финансирането за разрастващи се предприятия в областта на дълбоките технологии по линия на Фонда за разрастване в Европа, обявен в Стратегията за стартиращите и разрастващите се предприятия, което съществува към момента на влизането в сила на настоящия регламент, следва да се осъществява съгласно условията, договорени в МФР за периода 2021—2027 г. Цялото финансиране на разрастващи се предприятия по МФР за периода 2028—2034 г. следва да се осъществява по линия на ЕФК.
- (17) Съвместният изследователски център (JRC) следва да продължи да предоставя независими научни доказателства и техническа подкрепа за политиките на Съюза през целия цикъл на политиката. Преките действия на JRC следва да се изпълняват по гъвкав, ефикасен и прозрачен начин, като се отчитат нуждите на политиките на Съюза и съответните нужди на потребителите на JRC, и като се гарантира защитата на финансовите интереси на Съюза. JRC следва да продължи да генерира допълнителни ресурси, които може да използва в подкрепа на своите научни и технически дейности.
- (18) По линия на Програмата следва да се осигури ефективното насърчаване и защита на ценностите и принципите на европейското научноизследователско пространство и Пакта за научни изследвания и иновации⁶, по-специално етиката и почтеността в научните изследвания и иновациите, свободата на научните изследвания, науката в подкрепа на политиките, равенството между половете и равните възможности, недопускането на дискриминация, отворената наука и насърчаването на привлекателни кариери и мобилност в областта на научните изследвания. По-специално чрез Програмата следва да се гарантират ефективното насърчаване на равните възможности за всички и прилагането на принципа на равенство между половете, включително въвеждането на свързаното с пола измерение в съдържанието на НИИ. Тя следва да се стреми към справяне с причините за неравновесието между половете. Особено внимание следва да се обърне на осигуряването на равновесие между половете, доколкото е възможно, в комисиите за оценка и в другите съответни консултативни органи, като съвети и експертни групи.
- (19) По линия на Програмата следва да се подпомага европейската научноизследователска инфраструктура и технологична инфраструктура в стимулирането на високите научни и технологични постижения и конкурентоспособността на промишлеността чрез подкрепа за непрекъснатостта на цикъла на научните изследвания и иновациите от фундаменталните до приложните научни изследвания и до внедряването в обществото и на пазара.
- (20) По Програмата следва да се прилагат конкретни мерки в подкрепа на изграждането на способности в държавите, обхванати от разширяването на участието, и на засилването на връзките за сътрудничество в целия Съюз, с които се повишава капацитетът за научни изследвания и иновации в държавите, обхванати от разширяването на участието, и в държавите в преход, което ще доведе до по-съгласувана и обединена европейска система за НИИ и ще допринесе за целта за инвестиране на най-малко 3 % от БВП в

⁶ Препоръка (ЕС) 2021/2122 на Съвета от 26 ноември 2021 г. относно Пакт за научни изследвания и иновации в Европа, ОВ L 431, 2.12.2021 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj>.

научноизследователска и развойна дейност. Допустимите държави членки за периода 2021—2027 г. следва да бъдат разделени на две групи за целия срок на Програмата въз основа на индекса в сравнителния доклад за иновациите и относителната финансова възвръщаемост спрямо brutния национален доход (БНД), въз основа на следните критерии: i) „държави в преход“ с индекс за иновации (2023—2025 г.) над 75 % от средния за Съюза и положителна относителна финансова възвръщаемост спрямо БНД (2021—2025 г.) по „Хоризонт Европа“; ii) „държави, обхванати от разширяването на участието“ — всички останали държави членки, отговарящи на условията за периода 2021—2027 г.

- (21) Като се признават произтичащите от международното сътрудничество ползи за намиране на решение, наред с други неща, за общи технологични, икономически, екологични и обществени проблеми, по линия на Програмата следва да се насърчава сътрудничеството с трети държави. Международното сътрудничество следва да има за цел да се укрепят конкурентоспособността и високите постижения на Съюза в областта на НИИ, включително способността му да привлича и задържа най-даровитите учени от целия свят. Геополитическите съображения, включително икономическата сигурност, следва да бъдат в центъра на подхода и следва да се обмислят различни степени на сътрудничество въз основа на цялостна оценка на ползите, които Съюзът би могъл да извлече с оглед на постигането на собствените му приоритети и на намирането на решение на световните предизвикателства, като същевременно се защитават ценностите и интересите на Съюза. Асоциирането към цялата Програма или към части от нея следва да продължи да е най-всеобхватната форма на сътрудничество. За дейности на ЕСИ, свързани с отбраната, само субектите, установени в трети държави, асоциирани с Европейския фонд за конкурентоспособност за дейности в областта на отбраната, следва да отговарят на условията за финансиране. По Програмата може да се подкрепят дейности, финансирани по програмата „Глобална Европа“, при условие че те отговарят на правилата и целите на настоящия регламент в съответствие с разпоредбите относно полезните взаимодействия.
- (22) За да се укрепят стратегическата автономност на Съюза и да се осигури дългосрочен устойчив икономически растеж, от съществено значение е да се засили неговата глобална конкурентоспособност, като същевременно се защитят неговите стратегически активи и интереси, както е посочено в Европейската стратегия за икономическа сигурност⁷. С член 136 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, допълнен от член 10 от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност], се насърчава конкурентоспособността на Съюза и се защитава неговата икономическа сигурност. При прилагането на тези разпоредби за целите на Програмата следва да се осигури подходяща правна уредба, която да позволи, когато е необходимо, да бъдат установявани особени условия по отношение на процедурите за възлагане, предоставяне или присъждане, с които се насърчава конкурентоспособността, основана на научни изследвания, и се защитават интересите и стратегическата автономност на Съюза, включително мерки, насочени към ограничаване на участието или защита на резултатите, както и към осигуряване на съгласуваност и съответствие с особените правила за компонентите на Европейския фонд за

⁷ Съвместно съобщение до Европейския парламент, Европейския съвет и Съвета относно европейска стратегия за икономическа сигурност, JOIN(2023) 20 final, Брюксел, 20.6.2023 г.

конкурентоспособност. Когато е необходимо, следва да се прилага подход въз основа на риска, за да се гарантира, че рисковете, свързани с научните изследвания и иновациите, са идентифицирани, оценени и отстранени чрез пропорционални и ефективни мерки⁸. От съображения за сигурност в съответствие с член 136 от Финансовия регламент по отношение на високорисковите доставчици следва да се прилагат ограничения за допустимостта.

- (23) В светлината на нарастващите рискове, свързани с природни опасности, извънредни ситуации в областта на общественото здраве, технологични аварии, променящи се заплахи за сигурността и други смущения, е от съществено значение да се увеличи способността на Съюза и на държавите членки да предвиждат, да се подготвят и да вземат мерки в отговор на кризи и бедствия. По линия на Програмата следва да се подпомагат научни изследвания, които укрепват управлението на риска от бедствия и кризите, да инвестира в издръжливост спрямо изменението на климата и да повишава издръжливостта на жизненоважни обществени функции, както и да се изгражда по-издръжлив, сигурен и подготвен Съюз в съответствие с целите на европейската стратегия за Съюз на подготвеност.
- (24) Дейностите следва да отразяват значението на справянето с драматичната загуба на биологично разнообразие и да допринасят за опазването и възстановяването на природата, екосистемите и техните услуги. Включването на науките за околната среда в дейностите е необходимо, за да се избегне увреждане на околната среда, да се поддържа чиста околна среда и да се възстановят здравите екосистеми.
- (25) В Програмата изменението на климата се признава като едно от най-големите световни и обществени предизвикателства, а борбата с изменението на климата — като фактор за конкурентоспособността на промишлеността. Дейностите следва да отразяват значението на борбата с изменението на климата в съответствие с ангажиментите на Съюза за изпълнение на Парижкото споразумение.
- (26) Опростяването на изпълнението на Програмата е от съществено значение, за да се гарантират нейната достъпност и ефикасност, по-специално чрез намаляване на административната тежест върху бенефициерите и свеждане на риска от грешки до минимум. За тази цел в Програмата следва да се използват предимно еднократни суми като форма на финансиране от Съюза по подразбиране. Като се постигне напредък в усилията за рационализиране на правилата за финансиране и свеждане на грешките до минимум в сравнение с предишните рамкови програми, възстановяването на разходите за персонал също следва да бъде допълнително опростено чрез използване на единични разходи за персонал, с което се намалява сложността за участниците и се улеснява отчитането.
- (27) За да се вземе предвид специфичната организационна структура, срещана изключително в дейностите по научни изследвания и иновации, следва да е възможно да се декларират като допустими разходи вноските в натура (непаричните вноски) от трети страни. За да се стимулира оползотворяването на резултатите, следва да се поясни, че декларирането следва да не се отчита като приход от действието.

⁸ Препоръка на Съвета от 23 май 2024 относно повишаване на сигурността на научните изследвания, C/2024/3510.

- (28) С цел да се повиши конкурентоспособността на Съюза и да се увеличат максимално възприемането и внедряването на резултатите като цяло, бенефициерите, притежаващи резултатите, следва да управляват резултатите си в съответствие със задълженията си по отношение на оползотворяването и разпространението, установени съгласно настоящия регламент. Тези задължения може да бъдат променени в работната програма, в условията на поканата или в споразумението за предоставяне на безвъзмездни средства, когато е уместно, въз основа на съображения, свързани с политиката, включително свързани с икономическата сигурност, но следва да обхващат изисквания резултатите да се опазват, да се предоставя достъп до тях, те да се оползотворяват и да бъдат публично оповестявани, когато е уместно и обосновано, включително чрез практиките на отворената наука. За да се улесни и ускори процесът на оползотворяване, следва да се въведат инструменти и средства за подкрепа в съответствие със стратегията на Комисията за оползотворяване, разработена по линия на Европейския фонд за конкурентоспособност, и всяка такава подкрепа и услуги, предвидени в глава III от него.
- (29) Необходими са допълнителни мерки за укрепване и по-добро свързване на екосистемите за иновации. С тези мерки на организациите и новаторите следва да се предоставя подкрепа, за да създават конкурентни, стабилни и свързани екосистеми за иновации и да подобряват рамковите условия чрез сътрудничество и обмен на знания. Мерките следва да помагат за свързването на националните, регионалните и местните екосистеми чрез премахване на пречките в рамките на единния пазар, като например разпокъсаността на пазара, ограничения достъп до капитал и сегментираните национални капиталови пазари, бавното възприемане на иновациите и недостатъчното използване на обществените поръчки за новаторски решения.
- (30) Действията, подпомагани по силата на настоящия регламент, следва да доведат до ускоряване или стимулиране на инвестициите чрез справяне с пазарните провали или неоптималните инвестиционни ситуации по съразмерен начин, като се избягва дублиране или изместване и се стимулира частното финансиране, както и да имат европейска добавена стойност. Без да се засяга прилагането на членове 107 и 108 от ДФЕС към националните ресурси, с това следва също така да се гарантира съгласуваност между действията по Програмата и правилата на ЕС за държавните помощи, като по този начин се избегнат неоправданите нарушения на конкуренцията на вътрешния пазар.
- (31) С настоящия регламент се определя индикативен финансов пакет за Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ за периода 2028—2034 г.
- (32) По отношение на Програмата се прилага Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509⁹. В него са определени правилата за изготвянето и изпълнението на общия бюджет на Съюза, включително правилата за безвъзмездните средства, наградите, нефинансовите дарения, поръчките, непрякото управление, финансовата помощ, финансовите инструменти и бюджетните гаранции.
- (33) С цел да се осигури съгласуваност, дадена бюджетна гаранция и финансовите инструменти, включително когато са съчетани с безвъзмездна подкрепа при

⁹ Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

операции за смесено финансиране, по настоящата програма следва да се изпълняват в съответствие с дял X от Финансовия регламент и с техническите условия и ред, установени от Комисията за целите на неговото прилагане.

- (34) Когато подкрепата от Съюза по Програмата следва да бъде предоставена под формата на бюджетна гаранция или финансов инструмент, включително когато е съчетана с безвъзмездна подкрепа при операция за смесено финансиране, с изключение на финансовите инструменти по линия на ЕСИ, тази подкрепа следва да се предоставя изключително чрез инструмента InvestEU на ЕФК в съответствие с приложимите правила за този инструмент.
- (35) В съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰, Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета¹¹, Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета¹² и Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета¹³ финансовите интереси на Съюза трябва да се защитават посредством пропорционални мерки, включително предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности и измами, събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, налагане на административни санкции. В съответствие по-специално с регламенти (ЕС, Евратом) № 883/2013 и (Евратом, ЕО) № 2185/96 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва разследвания, включително проверки и инспекции на място, за да установи дали е налице измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 Европейската прокуратура е компетентна да разследва и да преследва по наказателноправен ред измамите и другите престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета¹⁴. В съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 всички лица или субекти, получаващи средства на Съюза, следва да оказват пълно сътрудничество при защитата на финансовите интереси на Съюза, да предоставят необходимите права и достъп на Комисията, на OLAF, на Европейската сметна палата и при необходимост на Европейската прокуратура и да гарантират, че всички трети страни, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.
- (36) Програмата трябва да се изпълнява в съответствие с Регламент (ЕС) XXX на Европейския парламент и на Съвета [Регламента относно изпълнението], с който се установяват правилата за проследяване на разходите и рамката за изпълнението на бюджета, включително правилата за осигуряване на еднакво

¹⁰ Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1).

¹¹ Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.95 г., стр. 1).

¹² Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2).

¹³ Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1).

¹⁴ Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29).

прилагане на принципите за ненанасяне на значителни вреди и за равенство между половете, посочени в член 33, параграф 2, букви г) и е), както и разпоредбите относно достъпността за хора с увреждания, които са отразени съответно в точки 17.3, 20.4 и 21.1 от приложение I към Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 и са в съответствие с изискванията за достъпност в приложения I и III към Директива 2019/882, правилата за наблюдение и докладване относно изпълнението на програмите и дейностите на Съюза, правилата за създаване на портал на Съюза за финансирането, правилата за оценяване на програмите, както и други хоризонтални разпоредби, приложими за всички програми на Съюза, като например тези относно информацията, съобщенията и видимостта.

- (37) В съответствие с член 85, параграф 1 от Решение (ЕС) 2021/1764 на Съвета¹⁵ лица и субекти, установени в отвъдморски страни и територии, имат право да получават финансиране при спазване на правилата и целите на Програмата и евентуалните договорености, приложими по отношение на държавата членка, с която е свързана съответната отвъдморска страна или територия.
- (38) Програмата заменя Програма „Хоризонт Европа“, създадена с Регламент (ЕС) 2021/695. Поради това Регламент (ЕС) 2021/695 следва да бъде отменен,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Дял I — Рамковата програма за научни изследвания и иновации

Глава I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет

1. С настоящия регламент се създава Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ (наричана по-нататък „Програмата“) за периода, обхванат от многогодишната финансова рамка (МФР) 2028—2034 г., и се определят правилата за участие и разпространение на резултатите във връзка с непреките действия по Програмата, и се определя рамката, уреждаща подкрепата на Съюза за научноизследователски и иновационни дейности за същия срок. С него се определят също така целите на Програмата и нейният

¹⁵ Решение (ЕС) 2021/1764 на Съвета от 5 октомври 2021 г. за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз, включително отношенията между Европейския съюз, от една страна, и Гренландия и Кралство Дания, от друга страна (Решение за отвъдморското асоцииране, включително Гренландия) (ОВ L 355, 7.10.2021 г., стр. 6—134).

бюджет за същия период, формите на финансиране от Съюза и правилата за предоставяне на такова финансиране.

2. Програмата се изпълнява посредством:
 - а) специфичната програма, създадена с Решение XX на Съвета, включително съвместните научноизследователски дейности по компонентите на политиката, посочени в Регламента за Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - б) специфичната програма за научни изследвания в областта на отбраната, създадена с Регламент (ЕС) [XXX] [Европейски фонд за конкурентоспособност].
3. Настоящият регламент не се прилага за специфичната програма за научни изследвания в областта на отбраната по параграф 2, буква б). Дейностите, които трябва да се извършват по тази специфична програма и които са определени в Регламент (ЕС) [XXX] [Европейски фонд за конкурентоспособност], имат за цел да се насърчат конкурентоспособността, ефикасността и способността за иновации на европейската технологична и промишлена база в областта на отбраната.
4. Освен ако изрично е упоменато друго, термините „Хоризонт Европа“, „Програмата“ и „специфична програма“, използвани в настоящия регламент, се отнасят за въпроси, които имат отношение само към специфичната програма, посочена в параграф 2, буква а).

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

- 1) „научноизследователска инфраструктура“ са съоръжения, които осигуряват ресурси и услуги за осъществяване на научни изследвания и за стимулиране на иновациите в съответните области;
- 2) „технологична инфраструктура“ са съоръжения, оборудване, способности и ресурси, необходими за разработване, изпитване, усъвършенстване и утвърждаване на технологии — от предконкурентни приложни научноизследователски услуги до демонстрации и утвърждаване;
- 3) „неподходящ за финансиране“ означава, че правният субект все още не е в състояние да привлече достатъчно инвестиции, за да изпълни напълно финансово-икономическия си план и да се конкурира в международен план;
- 4) „смесено финансиране“ означава финансово подпомагане, предоставено по линия на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ), което се състои от съчетание от безвъзмездни средства и инвестиция;
- 5) „дълбока технология“ означава иновация с потенциал да осигури преустройващи решения, която се основава на авангардни постижения в науката, технологиите и инженерството;

- 6) *„европейско партньорство“ означава инициатива, при която Съюзът заедно с партньори от частния и/или публичния сектор се ангажират да подпомагат съвместно разработването, изпълнението и оценяването на програма за дейности и при която разходите са споделени между всички партньори;*
- 7) *„свободен достъп“ означава онлайн достъп до резултатите, предоставен безплатно на крайния ползвател;*
- 8) *„отворена наука“ означава подход към научния процес, който включва ранно и открито споделяне на научни изследвания, свободен достъп до резултатите и отговорното им управление, мерки за възпроизводимост и участие на гражданите и крайните ползватели в научните изследвания и иновациите;*
- 9) *„поръчка за продукти в предпазарен стадий“ означава частна или публична поръчка за научноизследователски и развойни услуги, която включва поделяне на рисковете и ползите съобразно пазарните условия, както и за поетапни конкурентни разработки, при които възлаганите научноизследователски и развойни услуги са ясно отделени от внедряването на крайни продукти в търговски количества;*
- 10) *„поръчка за новаторски решения“ означава частна или публична поръчка, при която възложителите се явяват пилотен клиент за новаторски стоки или услуги, които все още не са широко достъпни на търговска основа, и която може да включва изпитване за съответствие;*
- 11) *„предходни знания“ означава всички данни, знания или ноу-хау, независимо от тяхната форма или характер (материални или нематериални), включително всички права, като права върху интелектуалната собственост, които са притежавани преди присъединяването към дадено действие;*
- 12) *„оползотворяване“ означава използването на резултатите в допълнителни дейности, различни от обхванатите от съответното действие, включително търговско разпространение;*
- 13) *„международна организация за европейски научни изследвания“ означава международна организация, мнозинството от чиито членове са държави членки или асоциирани държави и чиято основна цел е да насърчава научното и технологичното сътрудничество в Европа;*
- 14) *„правен субект със стопанска цел“ означава правен субект, който по правната си форма е със стопанска цел или има за цел по закон или по устав да разпределя печалби на своите акционери или отделни членове;*
- 15) *„малко или средно предприятие“ или „МСП“ означава микро-, малко или средно предприятие съгласно определението в член 2 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО¹⁶;*
- 16) *„малко предприятие със средна пазарна капитализация“ или „МПСПК“ означава малко предприятие със средна пазарна капитализация съгласно определението в точка 2 от приложението към Препоръка (ЕС) 2025/1099 на Комисията¹⁷;*

¹⁶ Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).

¹⁷ Препоръка (ЕС) 2025/1099 на Комисията от 21 май 2025 г. относно определението за малки предприятия със средна пазарна капитализация (small mid-cap enterprises) (ОВ L, 28.5.2025 г., стр. 1)

- 17) „резултати“ означава всеки материален или нематериален резултат от дадено действие, като например данни, знания или ноу-хау, независимо от неговата форма или характер и от това дали може, или не може да бъде защитен, както и всички свързани с него права, включително правата върху интелектуалната собственост;
- 18) „научноизследователско действие на ЕНС за разширяване на границите на познанието“ означава научноизследователско действие, водено от главен изследовател, включително проверка на концепцията по линия на ЕНС, чийто домакин са един или повече бенефициери, получаващи финансиране от Европейския научноизследователски съвет (ЕНС);
- 19) „действие, свързано с научните изследвания и обучението“ означава действие, насочено към подобряване на уменията, знанията и перспективите за професионално развитие на научните работници, насърчаващо мобилността между държави, сектори или дисциплини;
- 20) „координационно и спомагателно действие“ означава действие, което допринася за целите на Програмата, с изключение на научноизследователски и иновационни (НИИ) дейности, освен ако са предприети по линия на компонент „Разширяване на участието и разпространяване на високи постижения“ от част IV „Европейско научноизследователско пространство“; и координация „от долу нагоре“ без съфинансиране на научноизследователските дейности от Съюза, която позволява сътрудничество между правни субекти от държавите членки и асоциираните държави с оглед на засилване на ЕНП;
- 21) „непреки действия“ означава свързани с НИИ дейности, за които Съюзът осигурява финансова подкрепа и които се осъществяват от участниците;
- 22) „преки действия“ означава свързани с НИИ дейности, които се осъществяват от Комисията посредством нейния Съвместен изследователски център (JRC);
- 23) „екосистема за иновации“ означава екосистема, която обединява организациите на равнището на Съюза, чиято функционална цел е да създават условия за технологично развитие и за иновации и която включва отношенията между материалните ресурси (като финансови средства, оборудване и съоръжения, в това число научноизследователска и технологична инфраструктура), институционалните образувания (като висши училища и поддържащи служби, организации за научни изследвания и технологии, търговски дружества, инвеститори — в това число в рисков капитал — и финансови посредници) и националните, регионалните и местните образувания, които определят политиките и осигуряват финансирането;
- 24) „триъгълник на знанието“ означава създаването на мрежи между образователни институции, организации за научни изследвания и предприятия с цел да бъдат създадени екосистеми за иновации, които обслужват създаването на иновационен процес от започването на иновациите през предприемаческото образование до създаването на стартиращи предприятия и растежа на разрастващите се предприятия.

Член 3

Цели на Програмата

1. В съответствие с общите и специфичните цели на Европейския фонд за конкурентоспособност по линия на Програмата се повишава конкурентоспособността и се подсилва научно-технологичната база на ЕС и се търсят решения на световните предизвикателства въз основа на научни изследвания и иновации с върхови постижения.
2. Специфичните цели на Програмата са:
 - Да се създадат висококачествени знания, умения и привлекателни кариери за научните работници и да се подпомогне реализирането на европейското научноизследователско пространство (ЕНП).
 - Да се увеличат общосъюзните и международните съвместни научни изследвания, споделянето на знания и тяхното оползотворяване.
 - Да се съгласуват приоритетите на ЕС, националните и регионалните приоритети, за да бъде създадена паневропейска екосистема за научни изследвания и иновации.
 - Да се намалят националните и регионалните различия в способностите за научни изследвания и иновации, уменията и дарбите, за да се укрепят екосистемите за иновации.
 - Да се подобри положението на Съюза в областта на иновациите със специален акцент върху стратегическите технологии и революционните иновации, да се улесни разпространението на новаторски решения чрез дейности по стандартизация, за да се повиши конкурентоспособността и да се търси решение на ключови обществени предизвикателства.
 - Да се премахне рискът и да се мобилизира повече частно финансиране за научни изследвания и иновации, особено за подпомагане за дълбоките технологии и разрастването на новаторските стартиращи предприятия и МСП.
 - Да се допринесе за увеличаване на публичните и частните инвестиции в научни изследвания и иновации в държавите членки, като по този начин се допринесе за постигането на общи разходи за научноизследователска и развойна дейност в размер на най-малко 3 % от brutния вътрешен продукт (БВП) на Съюза.

Член 4

Структура на Програмата

3. За целите на специфичната програма, посочена в член 1, параграф 2, Програмата е структурирана в следните части, които допринасят за постигане на общите и специфичните цели, посочени в член 3, и за отделните компоненти на политиката по Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност]:

- а) част I „Високи постижения в научната област“ със следните компоненти:
 - i) Европейски научноизследователски съвет (ЕНС);
 - ii) действия „Мария Склодовска-Кюри“ (ДМСК);
 - iii) наука за политиките на Съюза: преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област;
- б) част II „Конкурентоспособност и общество“ със следните компоненти:
 - i) „Конкурентоспособност“, който включва научноизследователски и иновационни дейности в подкрепа на политиките в рамките на Европейския фонд за конкурентоспособност, например:
 - 1) съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава IV „Чист преход и обезвъглеродяване на промишлеността“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - 2) съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава V „Здравеопазване, биотехнологии, селско стопанство и биоикономика“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - 3) съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава VI „Цифрово водачество“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - 4) съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава VII „Издръжливост и сигурност, отбранителна промишленост и космическо пространство“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - ii) „Общество“, който включва научноизследователски и иновационни дейности, като например:
 - 1) световни обществени предизвикателства;
 - 2) мисии на ЕС;
 - 3) инструмента „Нов европейски Баухаус“;
- в) част III „Иновации“ със следните компоненти:
 - i) Европейски съвет по иновациите (ЕСИ);
 - ii) екосистеми за иновации, включително дейности за насърчаване на интеграцията на триъгълника на знанието — висше образование, научни изследвания и иновации, и стопанска дейност — в целия Съюз;
- г) част IV „Европейско научноизследователско пространство“ със следните компоненти:
 - i) реформиране и укрепване на европейската система за НИИ;
 - ii) научноизследователска и технологична инфраструктура;
 - iii) разширяване на участието и разпространение на високите постижения.

Член 5

Хоризонтални принципи

По линия на Програмата:

- а) се осигурява многодисциплинарен подход, по целесъобразност, и се предвижда включването на социалните и хуманитарните науки във всички компоненти на Програмата, включително със специални покани за представяне на предложения по теми, свързани със социалните и хуманитарните науки.
- б) се развиват научните знания и се допринася за създаването на информирани, ефективни и адаптивни публични политики в целия Съюз и извън него. По линия на Програмата активно се насърчава използването на резултатите от научните изследвания, финансирани с публични средства, и на научните доказателства в процесите на изготвяне на политики на всички равнища, като допринася за по-силни връзки между научните изследвания, иновациите и разработването на публични политики, основани на доказателства. Това включва насърчаване на механизми за сътрудничество, инициативи за НИИ и интерфейси за наука в подкрепа на политиката, свързващи създателите на политики с научната общност, както и улесняване на използването на резултатите от научните изследвания при формулирането на бъдещите законови и подзаконови нормативни актове на всички равнища. Специален акцент се поставя върху осигуряването на това научните познания да са достъпни и да са от значение за вземащите решения и гражданите чрез инструменти за ефективно използване на резултатите от научните изследвания, справки за политиката и препоръки.
- в) се насърчават практиките на отворената наука, в това число чрез осигуряване на свободен достъп до рецензирани научни публикации относно резултатите, както и на свободен достъп до научноизследователски данни и други резултати, като се следва принципът „открити — доколкото е възможно, закрити — доколкото е необходимо“.

Член 6

Бюджет

4. Индикативният финансов пакет за Програмата за периода от 1 януари 2028 г. до 31 декември 2034 г. е в размер на 175 002 000 000 EUR по текущи цени.
5. Индикативното разпределение на сумата, посочена в параграф 1 от настоящия член, за специфичната програма по член 1, параграф 2, буква а) е:
 - а) 44 079 000 000 EUR за част I „Високи постижения в научната област“, от които 2 600 000 000 EUR за преки действия на Съвместния изследователски център (JRC) извън ядрената област.
 - б) 75 876 000 000 EUR за част II „Конкурентоспособност и общество“, от които:

- i. 68 270 000 000 EUR за „Конкурентоспособност“, от които:
 - 25 331 000 000 EUR за съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава IV „Чист преход и обезвъглеродяване на промишлеността“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - 19 650 000 000 EUR за съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава V „Здравеопазване, биотехнологии, селско стопанство и биоикономика“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - 16 854 000 000 EUR за съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава VI „Цифрово водачество“ на Европейския фонд за конкурентоспособност;
 - 6 435 000 000 EUR за съвместни научноизследователски и иновационни дейности по глава VII „Издръжливост и сигурност, отбранителна промишленост и космическо пространство“ на Европейския фонд за конкурентоспособност.
- ii. 7 606 000 000 EUR за „Общество“.
- в) 38 785 000 000 EUR за част III „Иновации“.
- г) 16 262 000 000 EUR за част IV „Европейско научноизследователско пространство“, от които 5 387 000 000 EUR за разширяване на участието и разпространение на високите постижения.

1. Сумата, посочена в параграф 1 от настоящия член, и сумите на допълнителните ресурси, посочени в член 7, може да се използват и за техническа и административна помощ за изпълнението на Програмата, като например дейности за подготовка, наблюдение, контрол, одит и оценяване, информационнотехнологични системи и платформи, информационни и съобщителни дейности, включително институционални съобщения относно политическите приоритети на Съюза, и всяка друга техническа и административна помощ или свързани с персонала разходи, направени от Комисията за управлението на Програмата.
2. Ако това е необходимо, за да се даде възможност за управление на действия, които не са завършени до 31 декември 2034 г., в бюджета на Съюза за периода след 2034 г. може да се впишат бюджетни кредити за покриване на необходимите разходи и за осъществяване на управлението на действията, които не са приключени до края на Програмата.
3. Бюджетните задължения за действия, които надхвърлят една финансова година, може да се разпределят под формата на годишни траншове за няколко години.

Член 7

Допълнителни ресурси

1. Държавите членки, институциите, органите и агенциите на Съюза, трети държави, международни организации, международни финансови институции или други трети страни може да правят допълнителни финансови или нефинансови вноски за Програмата. Допълнителните финансови вноски представляват външни целеви приходи по смисъла на член 21, параграф 2, букви а), г) или д) или член 21, параграф 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.
2. Ресурсите, отпуснати на държавите членки в режим на споделено управление, може по искане на държавите членки да бъдат предоставени за Програмата. Комисията изпълнява управлението на тези ресурси пряко или непряко в съответствие с член 62, параграф 1, буква а) или в) от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. Те са в допълнение към сумата, посочена в член 6, параграф 1 от настоящия регламент. Тези ресурси се използват в полза на съответната държава членка. Когато Комисията не е поела правно задължение при пряко или непряко управление за допълнителни суми, предоставени по този начин за Програмата, съответните суми, за които не са поети задължения, може по искане на съответната държава членка да бъдат прехвърлени обратно към една или повече съответни програми източници или към техните приемници.

Член 8

Алтернативно, съчетано и съвкупно финансиране

1. Програмата се изпълнява в полезно взаимодействие с други програми на Съюза. За действие, за което е предоставено финансиране от Съюза от друга програма, може да бъде предоставено и финансиране по настоящата програма. Правилата на съответната програма на Съюза се прилагат за съответната вноска или единен набор от правила може да се прилага за всички вноски и може да бъде сключено единно правно задължение. Ако вноската на Съюза се основава на допустимите разходи, съвкупната подкрепа от бюджета на Съюза не надвишава общите допустими разходи за действието и може да бъде изчислена пропорционално в съответствие с документите, в които се определят условията за предоставяне на подкрепа.
2. Процедурите за възлагане, предоставяне или присъждане по Програмата може да се провеждат съвместно при пряко или непряко управление с държавите членки, институциите, органите и агенциите на Съюза, трети държави, международни организации, международни финансови институции или други трети страни, при условие че се гарантира защитата на финансовите интереси на Съюза. За тези процедури се прилага единен набор от правила и те водят до сключването на единни правни задължения. За тази цел партньорите в съвместната процедура за възлагане, предоставяне или присъждане може да предоставят ресурси за Програмата в съответствие с член 7 от настоящия

регламент или на партньорите може да бъде възложено изпълнението на процедурата за възлагане, предоставяне или присъждане, когато това е приложимо в съответствие с член 62, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. При съвместни процедури за възлагане, предоставяне или присъждане представителите на партньорите в съответната процедура може също да бъдат членове на комисията за оценка по член 153, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.

3. По настоящата програма, като допълнение към условията, посочени в член 8, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност], знакът „Печат за конкурентоспособност“ се присъжда само за висококачествени действия, които не са били финансирани по Програмата поради бюджетни ограничения.
4. Държавите членки може да финансират действия, на които е присъден знакът „Печат за конкурентоспособност“.

Член 9

Трети държави, асоциирани към Програмата

1. Може да се предостави възможност за участие в Програмата на долупосочените трети държави чрез пълно или частично асоцииране в съответствие с целите, определени в член 3, и съгласно съответните международни споразумения или решенията, приети в рамките на тези споразумения и приложими за:
 - а) членовете на Европейската асоциация за свободна търговия, които са членки на Европейското икономическо пространство, както и европейските микродържави;
 - б) присъединяващите се държави, държави кандидатки и потенциални кандидатки;
 - в) държавите, включени в обхвата на европейската политика за съседство;
 - г) други трети държави.
2. В споразуменията за асоцииране за участие в Програмата:
 - а) се гарантира справедливо равновесие по отношение на вноските и ползите на третата държава, участваща в Програмата;
 - б) се определят условията за участие в Програмата, включително изчисляването на финансовите вноски, състоящи се от оперативна вноска и такса за участие, за Програмата и общите административни разходи по нея;
 - в) на третата държава не се предоставят правомощия за вземане на решения в рамките на Програмата;
 - г) се гарантират правата на Съюза да осигурява добро финансово управление и да защитава своите финансови интереси;
 - д) когато е приложимо, се гарантира защитата на интересите на Съюза в областта на сигурността и обществения ред.

3. За целите на параграф 2, буква г) третата държава предоставя необходимите права и достъп, изисквани съгласно регламенти (ЕС, Евратом) 2024/2509 и (ЕС, Евратом) № 883/2013, и гарантира, че решенията за принудително изпълнение, с които се налага парично задължение въз основа на член 299 от ДФЕС, както и решенията и определенията на Съда на Европейския съюз, подлежат на принудително изпълнение.
4. За целите на параграф 1, буква г) асоцииране или частично асоцииране с други трети държави е възможно само ако те отговарят на всички долупосочени критерии:
 - а) да разполагат с добри способности в областта на науката, технологиите и иновациите;
 - б) да поемат задължение за основана на правила отворена пазарна икономика, включително за честно и справедливо третиране на правата върху интелектуалната собственост и зачитане на правата на човека, която се подкрепя от демократични институции;
 - в) да насърчават активно политики за подобряване на икономическото и социалното благополучие на гражданите.
5. Обхватът на асоциирането на всяка трета държава към Програмата се съобразява с анализ на рисковете, по-специално на тези, които е вероятно да засегнат обществения ред и сигурността на Съюза в съответните области на политиката, включително икономическата и научноизследователската сигурност, както и на ползите и по-широката цел за стимулиране на икономическия растеж и конкурентоспособността на Съюза чрез иновации. Съответно, с изключение на държавите — членки на ЕИП, присъединяващите се държави, държавите кандидатки и потенциалните държави кандидатки, трети държави може да бъдат изключени от участие в части от Програмата в съответствие с настоящия регламент или със самото споразумение за асоцииране.
6. Доколкото е възможно, в споразумението за асоцииране, в което са изложени условията за участие в Програмата, се предвижда взаимното участие на правни субекти, установени в Съюза, в равностойни програми на асоциирани държави в съответствие с определените в тези програми условия.
7. Условията, определящи равнището на финансовите вноски, посочени в параграф 2, осигуряват редовна автоматична корекция на всяко значително неравновесие спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в Програмата, като се вземат предвид разходите за управление, изпълнение и функциониране на Програмата. При разпределението на тези финансови вноски се взема предвид равнището на участие на правни субекти от асоциираните държави във всяка част на Програмата.

Член 10

Изпълнение и форми на финансиране от Съюза

1. Програмата се изпълнява в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 при пряко управление или при непряко управление със субектите, посочени в член 62, параграф 1, буква в) от същия регламент.
2. Финансирането от Съюза може да се предоставя под всякаква форма в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, по-специално чрез безвъзмездни средства, награди, поръчки, нефинансови дарения и финансови инструменти.
3. С изключение на финансовите инструменти по линия на (фонда на) ЕСИ, когато подкрепата от Съюза се предоставя под формата на бюджетна гаранция или финансов инструмент, включително когато е съчетана с безвъзмездна подкрепа при операция за смесено финансиране, тя се предоставя изключително чрез инструмента InvestEU на Европейския фонд за конкурентоспособност и се изпълнява в съответствие с приложимите правила на инструмента InvestEU на Европейския фонд за конкурентоспособност чрез вноски или споразумения за гаранция, сключени за тази цел. Когато по Програмата се използва инструментът InvestEU на ЕФК, чрез нея се осигурява провизирането за бюджетната гаранция и финансирането за финансовите инструменти, включително когато са съчетани с безвъзмездна подкрепа под формата на операция за смесено финансиране.
4. Когато финансирането от Съюза се предоставя под формата на безвъзмездни средства, то се предоставя като финансиране, което не е свързано с разходите, или като опростени варианти за разходите, по-специално чрез еднократни суми, както и под формата на единични разходи за персонал, в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. Финансирането може да бъде предоставено под формата на възстановяване на действително направените допустими разходи само когато целите на дадено действие не може да бъдат постигнати по друг начин. Когато е необходимо да се осигурят други източници на финансиране, включително съвместни инвестиции с национални ресурси, по отношение на които се прилагат правилата за държавните помощи, финансирането се предоставя под формата на възстановяване на действително направените допустими разходи или на опростени варианти за разходите.
5. За целите на член 153, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 комисията за оценка може да бъде съставена частично или изцяло от независими външни експерти.

Член 11

Европейски партньорства

1. Когато това е необходимо за постигане на целите, посочени в член 3, дейностите по настоящия регламент може да се изпълняват посредством европейски партньорства, по подразбиране чрез работните програми.

2. Европейските партньорства се основават на меморандум за разбирателство, договорен и подписан между партньорите, в който се определят:
 - а) резултатите, които трябва да бъдат постигнати, които са ясни, измерими и обвързани със срокове;
 - б) изискванията за отчитане;
 - в) свързаните ангажименти на всички партньори;
 - г) правилата за управление, съдържащи механизъм, чрез който партньорите могат да обсъждат и договарят програмите и дейностите на партньорствата.
3. В надлежно обосновани случаи европейските партньорства ще се изпълняват чрез възлагане на задачи по изпълнението на бюджета от различни програми за финансиране от Съюза на органи или организации, създадени съгласно членове 185 и 187 от ДФЕС, в съответствие с член 62, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.
4. За европейските партньорства, създадени съгласно параграфи 2 и 3 от настоящия член, условия за получаване на подкрепа по линия на Програмата са ефективното използване на финансирането от Съюза, пропорционалният финансов принос от другите партньори, който е най-малко равен на приноса на Съюза, и правото на глас за Съюза в управителните органи, с който се гарантира защитата на интересите на Съюза в партньорството. За тази цел съвместните предприятия се създават чрез единен учредителен акт, с който се осигуряват хармонизирани правила.
5. Европейските партньорства:
 - а) се създават само в случаите, когато желаните цели не може да бъдат постигнати от Съюза самостоятелно или с други форми на подкрепа съгласно Програмата;
 - б) се създават с цел търсене на решение на предизвикателства, при които са необходими критична маса от ресурси и единен и координиран подход между всички участници по отношение както на програмирането, така и на изпълнението;
 - в) са съгласувани с основните политики и политически инициативи на Съюза и съдействат за тяхното прилагане;
 - г) се избират по конкурентен начин въз основа на набор от количествено измерими критерии за жизнения цикъл и на силен портфейлен подход, което води до съгласуван набор от инициативи;
 - д) се основават на предварителни, дългосрочни и официални ангажименти от всички партньори за финансов принос към ресурсите на европейското партньорство, които се управляват централно, освен в надлежно обосновани случаи;
 - е) изискват ясен подход към жизнения цикъл, включително предварителен план за изпълнението на инициативата, придружен от стратегия за постепенно или пълно премахване на финансирането от Съюза.
6. Вноските от партньорите, различни от Съюза, са в следните форми:
 - а) финансов принос за оперативния бюджет на инициативата;

- б) съфинансиране от партньорите на тяхното собствено участие или на участието на техните членове в проекти, финансирани чрез инициативата.
7. Всички партньори, различни от Съюза, предоставят информация за структурата, за членовете и за дейностите, разработени в рамките на партньорството. В случаите, когато партньорствата са сключени с представителни организации и асоциации, това включва редовна информация за техните членове.

Глава II

Високи постижения в научната област

Член 12

Европейски научноизследователски съвет

1. Европейският научноизследователски съвет осигурява привлекателно и гъвкаво финансиране, за да се даде възможност на даровити и съзидателни самостоятелни научни работници, като се обръща специално внимание на научните работници в ранен етап на професионалното им развитие, и на техните екипи да следват най-перспективните направления на границата на науката, независимо от тяхната националност и държава на произход и въз основа на конкуренция, основаваща се единствено на критерия за високи постижения.
2. ЕНС привлича най-талантливите научни работници от целия свят и утвърждава Съюза като водещ световен център за научни изследвания и иновации.

Член 13

Действия „Мария Склодовска-Кюри“

1. С действията „Мария Склодовска-Кюри“ се подпомагат кариерата на всички етапи, развитието на уменията и мобилността на научните работници от цял свят, при спазване на съображения за сигурност. В рамките на ДМСК се насърчават високите постижения в областта на научните изследвания, привличат се и се задържат даровити учени с върхови постижения в тази област и се подпомагат устойчиви научноизследователски кариери в Съюза с цел да се повиши конкурентоспособността на Съюза в областта на научните изследвания и иновациите.
2. По линия на ДМСК се финансират мрежи на докторанти с високи постижения, стипендии след придобиване на докторска степен, обмен на персонал в областта на НИИ, както и механизми за подкрепа за насърчаване на устойчиви кариери с цел привличане и задържане на най-обещаващите даровити учени. Поставя се силен акцент върху международното сътрудничество,

сътрудничеството между различните сектори и дисциплини, както и върху информационни дейности във връзка с науката. Финансирането се използва за подпомагане на авангардни научни изследвания и се съсредоточава върху развитието на дарбите в областта на научните изследвания, като се предоставя целенасочена подкрепа за научни работници в ранен етап на професионалното си развитие. То подпомага утвърждаването на Съюза като водеща дестинация за научните работници.

Член 14

Съвместен изследователски център

1. Съвместният изследователски център предоставя независими, основани на доказателства знания и наука, като предоставя подкрепа на политиките на ЕС с цел положително въздействие върху обществото. Това се осъществява чрез преките действия на JRC и чрез участие на JRC в непреки действия. Глава II от дял II не се прилага за преките действия. Като изключение от член 21, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, приходите или сумите, произтичащи от научноизследователските дейности на JRC (напр. патенти, лицензи и т.н.), могат да бъдат използвани повторно от JRC.

Глава III

Конкурентоспособност и общество

Член 15

Съвместни научни изследвания

1. Съвместните научни изследвания подкрепят създаването на транснационални мрежи за сътрудничество в областта на научните изследвания и иновациите, обединяващи субекти от различни дисциплини, за да се подпомогне разработването и бързото разпространение на висококачествени резултати в полза на конкурентоспособността на промишлеността, космическото пространство, сигурността, чистия преход, подготвеността и издръжливостта на Съюза, както и за да се намери решение на обществените предизвикателства, включително културата и творчеството, и за да се засили въздействието на научните изследвания при разработването на политиките на Съюза и осигуряването на подкрепа за тях.
2. Дейностите се извършват по уравновесен начин между по-ниските и по-високите равнища на технологична готовност, като по този начин се обхваща цялата верига за създаване на стойност.
3. В настоящата програма съвместните научноизследователски и иновационни дейности се включват в конкретна специална част от работните програми,

приети съгласно глави IV до VII от Регламент (ЕС) XXX за Европейския фонд за конкурентоспособност. Тези работни програми се приемат в съответствие с член 15 от Регламент (ЕС) XXX [Регламент за Европейския фонд за конкурентоспособност].

4. По линия на Програмата се подпомагат дейности за намиране на решение на световните обществени предизвикателства в следните области: укрепване на демократичните ценности и засилване на борбата с дезинформацията, в това число върховенството на закона и основните права; насърчаване на обществено-икономическите преустройства, които допринасят за приобщаването и растежа, справяне с демографските и свързаните с равнопоставеността на поколенията предизвикателства, включително от гледна точка на младежта и включително управлението на миграцията и интеграцията на мигрантите.
5. Програмата допринася за мисиите на ЕС, по-специално чрез определянето на приоритетни действия за финансиране на НИИ, насочени към разработването на нови знания, технологии, услуги и продукти с оглед на целите на мисиите. Финансирането за мисиите на ЕС, създадени съгласно член 8 от Регламент (ЕС) 2021/695, се отпуска въз основа на работни програми, обхващащи периода до 2030 бюджетна година.
6. По Програмата се подпомага компонентът за НИИ на инициативата „Нов европейски Баухаус“.

Глава IV

Иновации

Член 16

Европейски съвет по иновациите (ЕСИ)

1. ЕСИ идентифицира, разработва и разпространява за широко използване дълбокотехнологичните и революционните иновации от научните изследвания до разширяването. Той осъществява дейността си главно чрез отворени покани за представяне на предложения от вида „от долу нагоре“, като същевременно осигурява уравновесен портфейл от действия в различните тематични области. Това се допълва от целенасочени тематични покани и покани по линия на инструмент „Предизвикателства“ в области от потенциален стратегически интерес в тясна координация и полезни взаимодействия с компонентите на политиката на ЕФК, по-специално с инструмента InvestEU на ЕФК.
2. ЕСИ може по-специално да предоставя следните видове подкрепа:
 - а) безвъзмездни средства по инструмента „Изследвач“ за високорискови изследвания, включително за проверка на концепцията и създаване на прототипи;

- б) безвъзмездни средства по инструмента „Преход“ за разработване на начини за пазарна реализация на резултатите от изследванията, включително създаване на спин-оф и стартиращи предприятия;
 - в) смесено финансиране и подкрепа единствено за инвестиции, по инструмента „Ускорител“, за отделни дружества, за да разработят и пуснат на пазара на своите иновации;
 - г) стимули за възложителите, за да изпитват и да представляват пилотни клиенти за дълбокотехнологични и революционни иновации;
 - д) услуги по инструмента „Ускорител за предприятия“, които допълват финансирането от ЕСИ чрез предоставяне на достъп, в допълнение и координация с „Консултирането по проекти“, посочено в глава III от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност], до експертни знания и опит, обучение и наставничество в областта на дълбоките технологии, намиране на партньорства с инвеститори, възложители, предприятия и други партньори в областта на иновациите.
3. Видовете подкрепа, посочени в параграф 2, се съчетават гъвкаво в рамките на инструмент „Предизвикателства“ на ЕСИ, който се разработва и контролира от ръководителите на програми на ЕСИ. Инструмент „Предизвикателства“ на ЕСИ се изпълнява чрез портфейлен подход, при който действията се избират въз основа на тяхната допълняемост, за да се постигнат определените цели, и взаимодействат помежду си под надзора на ръководителя на програмата от ЕСИ.
4. Цялата подкрепа за инвестиции от ЕСИ се осъществява от един или повече специални инвестиционни инструменти, създадени в съответствие със законодателството на държава членка (фонда на ЕСИ). Фондът на ЕСИ е структуриран така, че да може да привлича други публични или частни инвеститори, с цел да се увеличи ефектът на лоста на финансовото участие на Съюза.
5. ЕСИ може да подпомага иновации в критични технологии с акцент върху приложенията в областта на избраната в тясно сътрудничество с компонент на политиката „Издържливост и сигурност, избранителна промишленост и космическо пространство“ на Европейския фонд за конкурентоспособност. В тези случаи се прилагат членове 51 и 52 от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност].

Член 17

Екосистеми за иновации

1. По Програмата се подпомагат организации, за да създават конкурентни, стабилни и свързани екосистеми за иновации и рамкови условия. За тази цел се търсят полезни взаимодействия с програми на Съюза, национални и регионални програми.
2. По Програмата се подпомагат дейности за насърчаване на интеграцията на триъгълника на знанието — висше образование, научни изследвания и иновации и стопанска дейност — в целия Съюз.

ГЛАВА V

Европейско научноизследователско пространство

Член 18

Европейско научноизследователско пространство и инфраструктура

1. Целта на европейското научноизследователско пространство е да се създаде единен пазар без граници за научни изследвания, иновации и технологии, обхващащ целия Съюз, в който научните работници, научните знания и технологиите се движат свободно.
2. Програмата осигурява ефективното насърчаване и защита на ценностите и принципите на ЕНП и на пакта за научни изследвания и иновации, по-специално етиката и почтеността в научните изследвания и иновациите, свободата на научните изследвания и равенството между половете и равните възможности, и насърчаването на привлекателни кариери и мобилност в областта на научните изследвания. Финансирането на научноизследователската и технологичната инфраструктура допринася за осигуряването на силна и съгласувана екосистема от устойчиви съоръжения и услуги от световна класа за Съюза, като се надгражда паневропейската инфраструктура с предимство и допълващите най-съвременни национални мощности и се използват инструменти за финансиране, включително европейски партньорства. Програмата допринася с до 20 % от разходите за изграждане на критични нови мощности от световна класа на европейската научноизследователска и технологична инфраструктура.
3. Чрез механизма за подкрепа в областта на политиките на държавите членки и асоциираните държави се предоставя практическа експертна подкрепа за разработване, изпълнение и оценяване на реформи, които водят до увеличаване на качеството на техните инвестиции, политики и системи в областта на научните изследвания и иновациите. Той допринася за изграждането на по-силни и по-ефективни национални системи за научни изследвания и иновации и на по-стабилно европейско научноизследователско пространство.

Член 19

Разширяване

1. „Държавите, обхванати от разширяването на участието“, са България, Хърватия, Чехия, Унгария, Латвия, Литва, Полша, Румъния и Словакия за целите на финансирането на действията по параграф 5, букви а) и б).
2. „Държавите в преход“ са Кипър, Естония, Гърция, Малта, Португалия и Словения за целите на финансирането на действията по параграф 5, буква б).

3. Само правните субекти, установени в държави, обхванати от разширяването на участието, или в държави в преход, са допустими за координатори по компонент „разширяване на участието и разпространяване на високите постижения“ от част „Укрепване на ЕНП“ на Програмата.
4. По отношение на асоциираните държави правните субекти от списъка с допустими държави, определен въз основа на показател и публикуван в работната програма, са напълно допустими за координатори по този компонент. Правните субекти от най-отдалечените региони, определени в член 349 отДФЕС, също са допустими за координатори по този компонент и по отношение на тях се прилагат същите правила, които се прилагат за държавите, обхванати от разширяването на участието, по настоящия член, с изключение на параграф 7.
5. „Разширяването“ включва следното:
 - а) мерки за изграждане на способности;
 - б) мерки в подкрепа на създаването на мрежи, оползотворяването на знанията, противодействието на изтичането на мозъци и специална подкрепа за националните звена за връзка (НЗВ).
6. По линия на Програмата се подпомагат държавите, обхванати от разширяването на участието, и държавите в преход, за да се увеличава участието им и да се насърчава широко географско покритие в съвместни проекти с високи постижения. Тези усилия се съпътстват от съразмерни мерки от страна на държавите членки.
7. От 2030 г. нататък достъпът до мерки за изграждане на способности е ограничен до онези държави, обхванати от разширяването на участието, които са увеличили реалните си разходи за публични инвестиции в научноизследователска и развойна дейност през последната известна година в сравнение с предходната година.

Дял II — Правила за участие и разпространение на резултатите

Глава I

Общи разпоредби

Член 20

Правила на ЕФК

1. Член 10, параграфи 2 и 3 относно преференциите на ЕС, член 13 относно прилагането на правилата за класифицираната информация и чувствителната информация и член 20 относно ускорените и целенасочени действия за конкурентоспособност от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за

конкурентоспособност] се прилагат за целите на настоящия регламент, освен ако е посочено друго.

Член 21

Допустимост

1. Определят се критерии за допустимост, за да се подпомогне постигането на общите и специфичните цели, определени в член 3, в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, и се прилагат за всички процедури за възлагане, предоставяне или присъждане по Програмата.
2. При процедури за възлагане, предоставяне или присъждане при пряко и непряко управление една или повече от следните категории правни субекти може да отговарят на критериите за допустимост за получаване на подкрепа от Съюза:
 - а) субекти, установени в държава членка;
 - б) субекти, установени в асоциирана трета държава;
 - в) други субекти, установени в неасоциирани трети държави с ниски до средни доходи или, по изключение, в други неасоциирани трети държави, ако третата държава е посочена в работната програма, приета от Комисията;
 - г) други субекти, установени в неасоциирани държави, когато финансирането на тези субекти е от съществено значение за изпълнението на действието и допринася за постигането на целите, определени в член 3.
3. Освен когато в работната програма е предвидено друго, за да отговарят на критериите за допустимост за участие в действия, по които се предоставят безвъзмездни средства, правните субекти сформират обединение, което включва като бенефициери три правни субекта, независими един от друг, всеки от които е установен в различна държава, както следва:
 - а) най-малко два правни субекта, установени в различни държави членки; и
 - б) най-малко един друг правен субект, който е установен в друга държава членка или в асоциирана държава.
4. Научноизследователските действия на ЕНС за разширяване на границите на познанието, действията на ЕСИ, действията за научни изследвания и обучение, както и действията, които включват или имат за основна цел изпълнението на поръчки за продукти в предпазарен стадий или поръчки за новаторски решения, може да се изпълняват от един или повече правни субекти, при условие че един от тези правни субекти е установен в държава членка или в асоциирана държава.
5. Координационните и спомагателните действия може да се изпълняват от един или повече правни субекти, които може да са установени в държава членка, в асоциирана държава или, в изключителни случаи, в друга трета държава.

6. От съображения за сигурност в съответствие с член 136 от Финансовия регламент по отношение на високорисковите доставчици се прилагат ограничения за допустимостта съобразно с правото на ЕС.
7. Международните организации за европейски научни изследвания и правните субекти, учредени съгласно правото на Съюза, се считат за установени в държава членка, различна от тези, в които са установени другите правни субекти, участващи в действието.
8. Международните организации, различни от международните организации за европейски научни изследвания, се считат за установени в неасоциирана трета държава, освен ако в работната програма или в поканата за представяне на предложения е е предвидено друго.
9. Като допълнение към член 168, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 асоциираните трети държави, посочени в член 9, параграф 1, и международните организации може в съответните случаи да участват във всички механизми за възлагане на поръчки, посочени в член 168, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, и да се възползват от тях. Правилата, приложими за държавите членки, се прилагат с необходимите изменения за участващите асоциирани трети държави и международни организации.
10. При процедурите за възлагане, предоставяне или присъждане следните дейности не са допустими за финансиране:
 - а) дейности, които са забранени от правото на Съюза, от приложимото международно право или от националното право във всички държави членки; дейности или части от тях, които вече са изцяло финансирани от други публични или частни източници, с изключение на вноските от Съюза в контекста на действията, посочени в член 8, параграф 1;
 - б) дейности, насочени към клониране на хора с репродуктивна цел;
 - в) дейности, насочени към изменение на генетичното наследство на човека, така че тези изменения да бъдат наследими, с изключение на научни изследвания, свързани с лечение на рак на гонадите;
 - г) дейности, насочени към създаване на човешки ембриони единствено с цел научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности или за набавяне на стволови клетки, включително посредством трансфер на ядра на соматични клетки;
 - д) научни изследвания върху човешки стволови клетки както на възрастни, така и на ембриони, може да бъдат финансирани в зависимост от съдържанието на научното предложение и от законодателната уредба на съответните държави членки.

За целите на първа алинея, буква а) в държава членка не се предоставя финансиране за научноизследователска, технологична или демонстрационна дейност, която е забранена в тази държава членка.

11. Освен на основанията, посочени в член 132 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, процедурите за възлагане, предоставяне или присъждане и произтичащите от тях правни задължения позволяват прекратяване, когато е малко вероятно целите на действието да бъдат постигнати изобщо или в

рамките на определените срокове или когато действието е загубило своята значимост за политиката.

12. В работната програма или в документите, свързани с процедурата за възлагане, предоставяне или присъждане, може да се уточнят критериите за допустимост, посочени в настоящия регламент, или да се определят допълнителни критерии за допустимост за специфични действия, в това число за да се вземат предвид специфичните изисквания на политиката.

Член 22

Етика и почтеност на научните изследвания

1. Извършваните действия са в съответствие с:
 - а) относимото законодателство на Съюза, национално и международно законодателство, включително Хартата на основните права на Европейския съюз и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и допълнителните протоколи към нея;
 - б) етичните принципи, включително най-високите стандарти за почтеност (добросъвестност) на научните изследвания.
2. За процедурите за възлагане, предоставяне или присъждане, посочени в работната програма, правните субекти, участващи в дадено действие, отговарят на всички от следните изисквания:
 - а) да представят етична самооценка, свързана с целта, изпълнението и вероятното въздействие на дейностите, включително потвърждение за спазване на параграф 1 и описание на това спазване;
 - б) да представят потвърждение, че при дейностите ще бъдат спазвани
 - i) Европейският етичен кодекс за почтеност на научните изследвания и
 - ii) Глобалният етичен кодекс за равнопоставени научноизследователски партньорства и че няма да се извършват дейности, които са изключени от финансиране;
 - в) за дейностите, които се извършват извън Съюза, да представят потвърждение, че същите дейности биха били разрешени в държава членка;
 - г) за дейностите, при които се използват стволови клетки от човешки ембриони, да представят според случая информация относно мерките за разрешаване и контрол, които трябва да бъдат предприети от компетентните органи на съответните държави членки, както и информация за одобренията от гледна точка на етиката, които се получават преди началото на съответните дейности;
 - д) да получат всички одобрения или други задължителни документи от съответните национални и местни комисии по етика или други органи, като например органите по защита на данните, преди началото на съответните дейности, и да съхраняват тези документи, за да ги представят при поискване на Комисията или на съответния орган по изпълнението.

Глава II

Безвъзмездни средства

Член 23

Покани за представяне на предложения

1. Покани за представяне на предложения не се изискват при координационни и спомагателни действия, които:
 - а) ще се извършват от правни субекти, посочени в работната програма; и
 - б) не попадат в обхвата на поканите за представяне на предложения съгласно член 198, буква д) от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.
2. В работната програма се посочват поканите за представяне на предложения, за които може да се присъжда знакът „Печат за конкурентоспособност“. Информация относно заявлението и оценката може да бъде споделяна със заинтересовани финансиращи органи, при условие че бъдат сключени споразумения за поверителност, освен ако заявителят направи изрично възражение.

Член 24

Финансов капацитет на кандидатите

1. Като допълнение към изключенията, посочени в член 201, параграф 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, финансовият капацитет се проверява само ако поисканото за действието финансиране от Съюза е равно или по-голямо от 1 000 000 EUR.
2. Независимо от параграф 1, ако има основания за съмнение относно финансовия капацитет на заявител или е налице по-висок риск поради участието в няколко текущи действия, финансирани от програми на Съюза за НИИ, финансовият капацитет на други заявители или на координаторите също се проверява, дори когато поисканото финансиране е под прага, посочен в параграф 1.
3. Ако финансовият капацитет е структурно гарантиран от друг правен субект, се проверява финансовият капацитет на съответния друг правен субект.
4. В случай че финансовият капацитет на заявителя е нисък, като условие за участието на заявителя може да бъде поставено представянето на декларация за солидарна отговорност от свързан с него субект.
5. Вноската във взаимозастрахователния механизъм, посочен в член 30, се счита за достатъчна гаранция съгласно член 155 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. От бенефициерите не се приемат, нито им се налагат допълнителни гаранции или обезпечения.

Член 25

Критерии за възлагане, предоставяне или присъждане и подбор

1. Предложенията се оценяват въз основа на следните критерии за възлагане, предоставяне или присъждане:
 - а) високи постижения;
 - б) въздействие;
 - в) качество и ефикасност на изпълнението.

В работната програма се уточнява прилагането на посочените в параграф 1 критерии за възлагане, предоставяне или присъждане.
2. Като изключение от параграф 1 само критерият за високи постижения, посочен в буква а) от същия параграф, се прилага за оценките по линия на научноизследователските действия на ЕНС за разширяване на границите на познанието и на действията за научни изследвания и обучение.

Член 26

Срок за отпускане на безвъзмездни средства

1. Като изключение от член 197, параграф 2, първа алинея от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 се прилагат следните срокове:
 - а) за информиране на всички заявители за резултатите от оценката на техните заявления — максимален срок от пет месеца от крайната дата за подаване на пълните предложения;
 - б) за подписване на споразуменията за предоставяне на безвъзмездни средства със заявителите — максимален срок от седем месеца от крайната дата за подаване на пълните предложения.
2. В работната програма може да се определят по-кратки срокове от тези, предвидени в параграф 1.
3. Като допълнение към изключенията, посочени в член 197, параграф 2, втора алинея от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, сроковете, посочени в параграф 1 от настоящия член, може да се надхвърлят при действия на ЕНС, при ориентиран към мисии подход, както и когато действията са представени за оценка от гледна точка на етиката, за проверка за сигурност или за оценки с цел защита на конкурентоспособността на Съюза, включително неговите стратегически активи и интереси.

Член 27

Проценти на финансиране

1. За всички дейности, които се финансират по дадено действие, се прилага единен процент на финансиране. Максималният процент за отделно действие се определя в работната програма.
2. Може да се възстановят до 100 % от общите допустими разходи за дадено действие по Програмата, с изключение на финансирането за правни субекти със стопанска цел, за които може да се възстановят до 70 % от общите допустими разходи. По изключение за МСП е допустим процент на финансиране в размер до 100 % от общите допустими разходи.

Член 28

Непреки разходи

1. Непреките допустими разходи са в размер на 25 % от общите преки допустими разходи, с изключение на преките допустими разходи за подизпълнение, финансова подкрепа за трети страни и всякакви единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи. Когато е целесъобразно, непреките разходи, включени в единични разходи или еднократни суми, се изчисляват, като се използва посочената в предишното изречение единна ставка.
2. Независимо от параграф 1, ако това е предвидено в работната програма, непреките разходи може да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи.

Член 29

Допустими разходи

1. Като изключение от член 193, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 разходите за ресурси, предоставени от трети страни посредством вноски в натура, са допустими до размера на преките допустими разходи на третата страна.
2. Като изключение от член 195, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 приходите, генерирани от оползотворяването на резултатите, не се считат за приходи от действието.

Член 30

Взаимозастрахователен механизъм

1. С настоящия регламент се създава взаимозастрахователен механизъм (ВЗМ), който заменя механизма, създаден по силата на член 37 от Регламент (ЕС) № 2021/695, и е негов правоприменник. ВЗМ покрива риска, свързан с несъбирането на суми, които определени бенефициери на ЕФК под пряко управление дължат, както и всички съществуващи рискове, покрити в съответствие с член 37 от Регламент (ЕС) 2021/695.
2. ВЗМ се управлява от Съюза, представляван от Комисията, която действа като изпълнителен агент. Комисията определя с акт за изпълнение специфични правила за дейността на ВЗМ.
3. Бенефициерите правят вноски, която се приспада от първоначалното предварително финансиране и се възстановява на бенефициерите при плащането на остатъка.
4. Финансовите доходи, генерирани от ВЗМ, и всички събрани суми представляват външни целеви приходи по смисъла на член 21, параграф 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 за Програмата или за нейния правоприменник. Ако доходите са недостатъчни, ВЗМ не се намесва, а предоставящият финансирането орган събира всяка дължима сума направо.
5. След като всички безвъзмездни средства, рискът за които е покрит от ВЗМ, бъдат приключени, всички суми, държани от ВЗМ, може да бъдат събрани от Комисията и представляват външни целеви приходи по смисъла на член 21, параграф 5 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 за Програмата или за нейния правоприменник.

Член 31

Собственост на резултатите

1. Бенефициерите притежават създадените от тях резултати.
2. Двама или повече бенефициери притежават съвместно резултатите, когато са ги създали съвместно и не е възможно:
 - а) да се установи конкретният принос на всеки отделен бенефициер; или
 - б) резултатите да се разделят при подаване на заявление за правната им закрила.

Те договарят в писмен вид разпределението и условията на упражняване на съвместната собственост. Освен ако е договорено друго, всеки съсобственик има право да предоставя на трети страни неизключителни лицензи за оползотворяване на съвместно притежаваните резултати (без право на преотстъпване на лицензите), ако останалите съсобственици са уведомени за това предварително и получат справедливо и разумно възнаграждение. Съсобствениците може да се договарят в писмен вид вместо съвместна собственост да прилагат друг режим.

3. Ако трети страни, участващи в действието (включително персонал), имат права върху резултатите, бенефициерите гарантират, че тези права може да бъдат упражнявани по начин, съвместим със задълженията им по отношение на тези резултати.
4. По отношение на прехвърлянето на собствеността може да се прилагат условия, посочени в работната програма, в условията на поканата или в споразумението за предоставяне на безвъзмездни средства, включително изискване за прехвърляне на всички задължения, свързани с резултатите.

Член 32

Оползотворяване и разпространение на резултатите

1. Бенефициерите управляват резултатите си в съответствие със задълженията, посочени в работната програма, в условията на поканата или в споразумението за предоставяне на безвъзмездни средства. Като част от това бенефициерите:
 - а) осигуряват закрила на резултатите си, ако това е обосновано, по-специално ако резултатите имат търговски потенциал;
 - б) предоставят достъп до резултатите си и до предходни знания, ако това е необходимо за изпълнението на задачи по действието или за оползотворяването на резултатите, включително за търговско разпространение;
 - в) полагат максимални усилия за оползотворяване на резултатите си, пряко или непряко, включително чрез прехвърляне или лицензиране; ако резултатите не бъдат оползотворени в рамките на даден срок, Комисията може да определи инструменти и средства, например тези, които се използват за целите на стратегията за оползотворяване, посочена в глава III от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност], които съответните бенефициери трябва да използват, за да улеснят оползотворяването на тези резултати;
 - г) оповестяват публично резултатите по подходящ начин във възможно най-кратък срок, като същевременно запазват поверителността им, ако това е необходимо поради закрилата на интелектуалните активи, съображения за сигурност или законни интереси;
 - д) се придържат към практиките на отворената наука, в това число чрез:
 - i) осигуряване на свободен достъп до всички рецензирани научни публикации относно резултатите;
 - ii) отговорно управление на научноизследователските данни в рамките на действието и на другите резултати в съответствие с принципите за „възможност за лесно намиране“, „достъпност“, „оперативна съвместимост“ и „възможност за многократно използване“ (принципите FAIR), както и осигуряване на отворен достъп до тях, освен ако това би било в противоречие със законни интереси, включително търговски интереси, или други ограничения.

- е) освен ако в работната програма или в условията на поканата е предвидено друго, разработват и редовно актуализират план за управление на резултатите, включително данните;
- ж) предоставят безплатен достъп до резултатите си на следните субекти за разработването, прилагането и наблюдението на техните политики:
 - i) на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза;
 - ii) на националните органи на държавите членки, когато това е предвидено в работната програма, в условията на поканата или в споразумението за предоставяне на безвъзмездни средства.

Член 33

Поръчки за продукти в предпазарен стадий и обществени поръчки за новаторски решения

1. Действията, по които се предоставят безвъзмездни средства, може да включват или да имат за основна цел поръчки за продукти в предпазарен стадий или поръчки за новаторски решения. Тези поръчки трябва да се изпълняват от бенефициери, които са възлагащи органи на обществени поръчки или частни възложители.
2. Процедурите за възлагане на поръчки:
 - а) когато се провеждат от възлагащи органи на обществени поръчки: са в съответствие с правилата относно конкуренцията и с принципите на прозрачност, недискриминация, еднакво отношение, добро финансово управление, пропорционалност, с приложимите правила на ЕС за укрепване на издръжливостта по веригите на доставките и със специфичните за сектора регулаторни изисквания;
 - б) когато се провеждат от частни възложители: са в съответствие с принципите в ДФЕС, с правилата относно конкуренцията и с приложимото договорно право, с правилата на ЕС за укрепване на издръжливостта по веригите на доставките и със специфичните за сектора регулаторни изисквания;
 - в) може да допускат възлагането на повече от един договор в рамките на една процедура (възлагане на няколко доставчици);
 - г) предвиждат възлагането на поръчките въз основа на икономически най-изгодните оферти, като същевременно гарантират отсъствието на конфликт на интереси.
3. В случай на поръчки за продукти в предпазарен стадий процедурата за възлагане на поръчки може да се проведе с два вместо с три етапа и може да включва закупуване на първо по рода си решение с цел опростяване и ускоряване на изпълнението.
4. Може да се прилагат особени условия, в това число например по отношение на мястото на изпълнение на възложените с поръчките услуги, стоки или

строителство и по отношение на собствеността върху резултатите и достъпа до тях. Като част от тези условия, по отношение на поръчките за продукти в предпазарен стадий:

- а) изпълнителите притежават поне правата върху интелектуалната собственост върху резултатите, които са създали, а възложителите получават поне безплатен достъп до резултатите за своя собствена употреба, както и безплатен достъп до резултатите за своите настоящи и бъдещи изпълнители, за да могат те да използват резултатите от името на възложителите.
 - б) в случай на свръхзависимост по веригата на доставките или проблеми със сигурността на доставките, свързани с изпълнителите, или в извънредни ситуации, когато изпълнителите не могат да предоставят достатъчно решения, за да задоволят по-широкото търсене на пазара на ЕС, възложителите имат право да предоставят или да изискат от изпълнителите да предоставят на трети страни правото да използват с търговска цел резултатите от името на възложителя и за по-широки пазари на неизключителна основа и при справедливи и разумни условия;
 - в) ако изпълнителите не използват резултатите с търговска цел в рамките на даден срок или злоупотребят с тях срещу обществения интерес, от тях може да се изиска да прехвърлят собствеността си върху резултатите на възложителите.
5. Действията за поръчки, осъществявани от Комисията или от изпълнителни органи, може да бъдат под формата на поръчки за продукти в предпазарен стадий или обществени поръчки за новаторски решения. Тези поръчки се провеждат от Комисията или от съответния изпълнителен орган от нейно/негово име, или съвместно с възлагащи органи от държавите членки и асоциираните държави.

Глава III

Европейски съвет по иновациите

Член 34

Специфични правила за Европейския съвет по иновациите

1. В съответствие с член 20, параграф 2, буква а), подточка i) от Регламент (ЕС) XXX [Европейски фонд за конкурентоспособност] безвъзмездните средства по линия на инструмента „Преход“ на ЕСИ може да бъдат предоставяни без покани за представяне на предложения с цел последващо финансиране на резултати, създадени в рамките на действия, финансирани по Програмата и по Регламент № 2021/695 за „Хоризонт Европа“.
2. По линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ се подпомагат само отделни бенефициери и отделни дружества — обект на инвестиции, които са МСП,

включително стартиращи предприятия и малки предприятия със средна пазарна капитализация.

3. Предложения за действия по линия на инструмента „Ускорител“ на ЕСИ може да бъдат подавани от един или повече правни субекти, които възнамеряват да учредят или да подкрепят потенциален получател, с предварителното съгласие на този получател. Ако получателят бъде избран за финансиране, споразумението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и инвестиция се подписва само с този получател.
4. В случай на действия със смесено финансиране бенефициерът и дружеството — обект на инвестиции, може да са различни в смисъл, че дружеството — обект на инвестиции, може да е холдинговото дружество или дружеството — майка на бенефициера.
5. Органите за финансиране, изпълняващи програми на Съюза или сертифицирани от Комисията национални или регионални програми, може направо да представят предложение по покана по линия на инструмента „Преход“ на ЕСИ или инструмента „Ускорител“ на ЕСИ, когато тези предложения произтичат от преглед на проекти по дадено действие, финансирано по сертифицираната програма, и по отношение на тях се прилагат условията, определени в работната програма на ЕСИ (възможност за свързване с ЕСИ).
6. За инструмента „Ускорител“ на ЕСИ третият критерий за оценка, посочен в член 25, параграф 1, се заменя със степента на риск на действието, качеството и ефикасността на изпълнението, и необходимостта от подкрепа от Съюза.
7. Инвестициите се правят в неподходящи за финансиране дружества — обект на инвестиции, и заедно със съвместни инвестиции от други частни инвеститори. Когато обаче такава подкрепа не се предоставя изцяло по линия на Европейския фонд за конкурентоспособност, може да се предостави подкрепа на подходящи за финансиране дружества — обект на инвестиции, или без участието на други инвеститори, за да се защитят стратегическите интереси на Съюза.
8. Като изключение от член 212, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 условията относно икономическата жизнеспособност не се прилагат за инвестиционните действия по инструмента „Ускорител“ на ЕСИ.
9. Действия със смесено финансиране се спират, изменят или, ако е надлежно обосновано, прекратяват, ако не са достигнати измеримите етапни цели или ако бенефициерът откаже инвестиционната подкрепа без надлежно обоснована причина.
10. От фонда на ЕСИ може да се предоставят последващи инвестиции:
 - а) ако това е необходимо за защита на стратегическите активи, интересите, автономността или сигурността на Съюза; или
 - б) ако следващите цикли на финансиране не биха се осъществили или биха се осъществили при значително по-неблагоприятни условия без последващи инвестиции от ЕСИ.
11. В работната програма на ЕСИ може да бъдат определени допълнителни ограничения относно отпускането на последваща подкрепа.

Член 35

Отмяна

Регламент (ЕС) 695/2021 се отменя, считано от 1 януари 2028 г.

Член 36

Преходни разпоредби

1. Настоящият регламент не засяга продължаването или изменението на съответните дейности — до тяхното приключване — съгласно Регламент (ЕС) 2021/695, който продължава да се прилага за съответните дейности до тяхното приключване.
2. Финансовият пакет за Програмата може да обхваща и разходите за техническа и административна помощ, които са необходими, за да се гарантира преходът между Програмата и мерките, приети по предшестващия я Регламент (ЕС) 2021/695.

Член 37

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила на двадесетия ден след деня на публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз.

Той се прилага от 1 януари 2028 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

ЗАКОНОДАТЕЛНА ОБОСНОВКА ЗА ФИНАНСОВОТО И ЦИФРОВТО ОТРАЖЕНИЕ

1.	РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА.....	3
1.1.	Наименование на предложението/инициативата.....	3
1.2.	Съответни области на политиката.....	3
1.3.	Цели.....	3.
1.3.1.	Общи цели.....	3
1.3.2.	Специфични цели.....	3
1.3.3.	Очаквани резултати и отражение.....	4
1.3.4.	Показатели за изпълнението.....	4
1.4.	Предложението/инициативата е във връзка с:.....	5
1.5.	Мотиви за предложението/инициативата.....	5
1.5.1.	Изисквания, които трябва да бъдат изпълнени в краткосрочна или дългосрочна перспектива, включително подробен график за изпълнението на инициативата.....	5
1.5.2.	Добавена стойност от участието на ЕС (може да е в резултат от различни фактори, например ползи по отношение на координацията, правна сигурност, по-добра ефективност или взаимно допълване). За целите на този раздел „добавена стойност от участието на ЕС“ е стойността, която е резултат от действието на равнище ЕС и е допълнителна спрямо стойността, която би била създадена само от отделните държави членки.....	6
1.5.3.	Изводи от подобен опит в миналото.....	7
1.5.4.	Съвместимост с многогодишната финансова рамка и евентуални синергии с други подходящи инструменти.....	8
1.5.5.	Оценка на различните налични варианти за финансиране, включително възможностите за преразпределяне на средства.....	9
1.6.	Продължителност на предложението/инициативата и на неговото/нейното финансово отражение.....	10
1.7.	Планирани методи на изпълнение на бюджета.....	10
2.	МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ.....	12
2.1.	Правила за наблюдение и докладване.....	12
2.2.	Системи за управление и контрол.....	12
2.2.1.	Обосновка на предложените методи на изпълнение на бюджета, механизми за осъществяване на финансирането, начини за плащане и стратегия за контрол.....	12
2.2.2.	Информация относно установените рискове и системите за вътрешен контрол, създадени с цел намаляването им.....	13
2.2.3.	Приблизителна оценка и обосновка на разходната ефективност на контрола (съотношение между разходите за контрол и стойността на съответните управлявани средства) и оценка на очакваната степен на риска от грешки (при плащане и при приключване).....	14
2.3.	Мерки за предотвратяване на измами и нередности.....	14

3.	ПРОГНОЗНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА.....	16
3.1.	Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове.....	16
3.2.	Прогнозно финансово отражение на предложението върху бюджетните кредити.....	17
3.2.1.	Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи.....	17
3.2.1.1.	Бюджетни кредити от гласувания бюджет.....	17
3.2.1.2.	Бюджетни кредити от външни целеви приходи.....	17
3.2.2.	Прогнозен краен продукт, финансиран с бюджетни кредити за оперативни разходи.....	23
3.2.3.	Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за административни разходи.....	25
3.2.3.1.	Бюджетни кредити от гласувания бюджет.....	25
3.2.3.2.	Бюджетни кредити от външни целеви приходи.....	25
3.2.3.3.	Общо бюджетни кредити.....	25
3.2.4.	Прогнозни нужди от човешки ресурси.....	25
3.2.4.1.	Финансирани от гласувания бюджет.....	25
3.2.4.2.	Финансирани от външни целеви приходи.....	26
3.2.4.3.	Общо нужди от човешки ресурси.....	26
3.2.5.	Преглед на прогнозното отражение върху инвестициите, свързани с цифрови технологии.....	27
3.2.6.	Съвместимост с настоящата многогодишна финансова рамка.....	28
3.2.7.	Финансов принос от трети страни.....	29
3.3.	Прогнозно отражение върху приходите.....	29
4.	ЦИФРОВО ИЗМЕРЕНИЕ.....	31
4.1.	Изисквания, свързани с цифрови аспекти.....	30
4.2.	Данни.....	30
4.3.	Цифрови решения.....	31
4.4.	Оценка на оперативната съвместимост.....	31
4.5.	Мерки в подкрепа на цифровото изпълнение.....	32

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

1.1. Наименование на предложението/инициативата

Рамкова програма за научни изследвания и иновации („Хоризонт Европа“)

1.2. Съответни области на политиката

Научни изследвания и иновации

1.3. Цели

1.3.1. Общи цели

В съответствие с общите и специфичните цели на Европейския фонд за конкурентоспособност по линия на „Хоризонт Европа“ се повишават конкурентоспособността и научно-технологичната база на ЕС и се търсят решения на световните предизвикателства въз основа на научни изследвания и иновации върхови постижения.

1.3.2. Специфични цели

Специфичните цели на Програмата са:

- Да се създадат висококачествени знания, умения и привлекателни кариери за научните работници и да се подпомогне реализирането на европейското научноизследователско пространство (ЕНП).
- Да се увеличат общосъюзните и международните съвместни научни изследвания, споделянето на знания и тяхното оползотворяване.
- Да се съгласуват приоритетите на ЕС, националните и регионалните приоритети, за да бъде създадена паневропейска екосистема за научни изследвания и иновации.
- Да се намалят националните и регионалните различия в способностите за научни изследвания и иновации, уменията и дарбите, за да се укрепят екосистемите за иновации.
- Да се подобри положението на Съюза в областта на иновациите със специален акцент върху стратегическите технологии и революционните иновации, да се засилят внедряването и оползотворяването на новаторски решения, за да се повиши конкурентоспособността и да се намери решение на ключови обществени предизвикателства.
- Да се премахне рискът и да се мобилизира повече частно финансиране за научни изследвания и иновации, особено за подпомагане на дълбоките технологии и разрастването на новаторските стартиращи предприятия и МСП.
- Да се допринесе за увеличаване на публичните и частните инвестиции в научни изследвания и иновации в държавите членки, като по този начин се допринесе за постигането на общи разходи за научноизследователска и развойна дейност в размер на най-малко 3 % от брутния вътрешен продукт (БВП) на Съюза.

1.3.3. Очаквани резултати и отражение

Да се посочи въздействието, което предложението/инициативата следва да окаже по отношение на целевите бенефициери/групи.

- Насърчаване на основните ценности на научната свобода и откритост.
- Увеличаване на основаната на върхови постижения база от знания на Европа чрез съсредоточаване върху добавената стойност от ЕС.
- Привличане на най-добрите научни работници в Европа и извън нея чрез подход „Изберете Европа“.
- Мобилизиране на публични и частни инвестиции в цялата верига на НИИ — от фундаменталните научни изследвания до пазарното внедряване.
- Принос за преодоляване на изоставането в областта на иновациите, по-специално чрез подкрепа на иновациите в цяла Европа и увеличаване на съгласуваността между схемите за финансиране от ЕС и инвестициите на държавите членки.
- Отключване на потенциала на бюджета на ЕС за намаляване на риска.
- Съсредоточаване на инвестициите върху стратегическите приоритети на ЕС, в това число обезвъглеродяването, цифровизацията, сигурността, издръжливостта и социалното сближаване.
- Подобряване на достъпа до финансиране от ЕС чрез по-бързи, ориентирани към потребителите, опростени и хармонизирани процедури, за да се разшири участието и да се ускори постигането на резултатите.

1.3.4. Показатели за изпълнението

Посочете показателите за наблюдение на напредъка и на постиженията.

Настоящата инициатива ще бъде наблюдавана чрез рамката за изпълнението на бюджета след 2027 г., която е обхваната в отделно предложение. В рамката за изпълнението се предвижда доклад за изпълнението по време на етапа на изпълнение на Програмата, както и ретроспективна оценка, която да бъде извършена в съответствие с член 34, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. Оценката се извършва в съответствие с насоките на Комисията за по-добро регулиране и се основава на показатели от значение за целите на Програмата. Последните включват конкретни, измерими, постижими, относими и обвързани със срок (SMART) показатели за крайните продукти, резултатите и въздействието, за да се обхване напредъкът към постигане на специфичните и общите цели на Фонда по пътищата на въздействие съответно в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план.

Показателите за въздействие се наблюдават в дългосрочен план, като ориентировъчно се започва от 5-та година след началото на Програмата. Те включват, но няма да са ограничени до: 1) дял на публикациите сред най-цитираните в световен мащаб; 2) причинно-следствена връзка с подобряването на условията на труд на научните работници, включително заплатите; 3) причинно-следствена връзка между участието и нарастването на оборота във финансираните частни дружества; 4) причинно-следствена връзка между участието и растежа на заетостта във финансираните частни дружества; 5) очакван нетен ефект от финансирането от ЕС върху растежа на БВП в ЕС;

б) очакван нетен ефект от финансирането от ЕС (НИИ) върху общата заетост в ЕС; 7) очакван принос към целта за разходите на ЕС за НИИ в размер на 3 %.

1.4. Предложението/инициативата е във връзка с:

- ново действие
- ново действие след пилотен проект/подготвително действие¹⁸
- продължаване на съществуващо действие
- сливане или пренасочване на едно или няколко действия към друго/ново действие

1.5. Мотиви за предложението/инициативата

1.5.1. *Изисквания, които трябва да бъдат изпълнени в краткосрочна или дългосрочна перспектива, включително подробен график за изпълнението на инициативата*

ЕС се намира на важен кръстопът. Изменението на климата, революцията в областта на технологиите, променящата се геополитика и демографските тенденции променят дълбоко нашето общество и нашата икономика. За да продължи да е конкурентоспособна, издръжлива, сигурна и обединена, Европа трябва да даде предимство на научните изследвания и иновациите. Само като инвестираме в наука, овластяваме нашите хора и предприемачи, и работим заедно, можем да изградим по-устойчива, сигурна и конкурентоспособна Европа за всички.

Тази първостепенна необходимост е подчертана в доклада на Драги за бъдещето на конкурентоспособността на ЕС, в който иновациите са поставени в основата на способността на Европа да възвърне растежа на производителността. В доклада на Лета за бъдещето на единния пазар и в доклада на Ейтор за бъдещето на политиката на ЕС за НИИ също бе подчертана необходимостта ЕС да увеличи усилията си в областта на иновациите в подкрепа на своята конкурентоспособност, устойчивост и сигурност.

Необходимо е Европа да преодолее изоставането в областта на иновациите и да се справи със слабостите си, които започват с пречките при преминаването от иновациите към пазарната реализация. С подкрепата от публичния сектор за НИИ също така е необходимо да се преодолеят недостатъците на европейската екосистема за НИИ и на резултатите от иновациите както на национално равнище, така и на равнището на ЕС.

В отговор на това с настоящото предложение се представя опростена Рамкова програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ с променен център на съсредоточаване на усилията, чиято цел е да се укрепи научната и техническата база на ЕС, да се насърчи разпространението и усвояването на знания, технологии и иновации, да се използва ефектът на лоста от инструментите за финансиране на ЕС за постигане на максимална добавена стойност, като по този начин се стимулират допълнителни публични и частни инвестиции в държавите членки.

¹⁸ Съгласно член 58, параграф 2, буква а) или б) от Финансовия регламент.

- В изпълнение на препоръките в доклада на Драги „Хоризонт Европа“ ще има за цел:
- да съсредоточава ресурсите върху стратегическите приоритети,
- да използва потенциалът на публично-частните партньорства благодарение на опростена среда,
- да се увеличи подкрепата за водещи до пробив иновации,
- да опрости достъпа на бенефициерите до Програмата.

1.5.2. *Добавена стойност от участието на ЕС (може да е в резултат от различни фактори, например ползи по отношение на координацията, правна сигурност, по-добра ефективност или взаимно допълване). За целите на този раздел „добавена стойност от участието на ЕС“ е стойността, която е резултат от действието на равнище ЕС и е допълнителна спрямо стойността, която би била създадена само от отделните държави членки.*

- Конкретните ползи от инвестициите на ЕС в областта на НИИ са:
- повишаване на растежа и конкурентоспособността на икономиката на ЕС (очаква се например всяко евро финансиране от ЕС — чрез Рамковата програма „Хоризонт Европа“ — да генерира до 11 евро увеличение на БВП до 2045 г.¹⁹);
 - създаване на транснационални и междусекторни мрежи и нови пазари, с положителни ефекти на разпространение на знания, разпространение и прехвърляне на технологии в целия Съюз с цел да се ускори и подобри внедряването на нови продукти и услуги (напр. европейските партньорства създават и насърчават мрежи в области от основно значение в рамките на ЕС, с националните и регионалните институции и между промишлеността и академичните среди, пример за което е секторът на водорода²⁰);
 - обединяване на публични и частни ресурси, в това число капитал, даровити хора, инфраструктура, за да се достигне критична маса (мащаб и сложност) за финансиране на по-амбициозни и иновативни проекти — също и чрез поделяне на риска — от съществено значение за заемането на водеща роля на развиващите се пазари и за намирането на решение на световните предизвикателства (например само действие на равнището на ЕС може да допринесе за преодоляване на статистическото разпределение с бързо намаляваща честота на екстремните стойности („разпределение с тънка опашка“) много бърз на пациенти, засегнати от редки заболявания, както и на липсата на стандартизация и данни²¹);
 - укрепване на високите научни постижения чрез конкуренция и сътрудничество в рамките на целия ЕС, постигане на въздействие, което далеч надхвърля това, което би могло да бъде постигнато на национално или регионално равнище, повишаване на ефективността и свеждане до минимум на риска от дублиране на научноизследователски усилия в

¹⁹ COM(2025) 189 final, 2025 г., Междинна оценка на програма „Хоризонт Европа“

²⁰ Пак там.

²¹ Пак там.

- рамките на ЕС (например финансираните от ЕС рецензирани публикации са цитирани над два пъти повече от средното в световен мащаб²²);
- засилване на подкрепата и привличане на частни инвестиции за създаването и разгръщането на водещи до пробив иновации с потенциал за създаване на пазари (например Фондът на ЕСИ е привлякъл допълнителни инвестиции в размер на над 2,6 милиарда евро в дружества, подкрепяни от ЕСИ, с ефект на лоста в размер на над 3 евро за всяко евро капитал, инвестиран от ЕС²³); и даване на тласък на икономическия напредък и конкурентоспособността на европейските предприятия (например дружествата, получаващи безвъзмездни средства от ЕС, отбелязват по-бърз растеж от сравними дружества, които не са финансирани от ЕС: данните показват увеличение с 20 % на заетостта и с около 30 % на общия размер на активите и приходите²⁴);
 - осигуряване на солидна база от знания за създаването на политики (например работата на Междуправителствения комитет на ООН по изменението на климата разчита в значителна степен на финансирани от ЕС научни изследвания²⁵);
 - увеличаване на привлекателността на ЕС като място за образование, научни изследвания, иновации и стопанска дейност (например финансирането от ЕС улеснява мобилността на научните работници и спомага за създаването на по-привлекателна перспектива за водещите научни работници от други части на света, които искат да се преместят в ЕС²⁶);
 - оказване на положителен структуриращ ефект върху националните екосистеми за НИИ и върху изпълнението на националните реформи в областта на НИИ (например Европейският научноизследователски съвет се превърна в символ на високи постижения в световен мащаб, като предизвиква национални и институционални промени за подкрепа и привличане на своите получатели на безвъзмездни средства) и улесняване на установяването във всички държави членки на унифицирани стандарти и разпоредби, които са от решаващо значение за области като здравеопазването, опазването на околната среда и цифровите технологии, като по този начин се спомага за по-широкото разпространение на ползите от НИИ (пример за това са няколко европейски партньорства²⁷).

1.5.3. Изводи от подобен опит в миналото

Рамковите програми на ЕС са оказали значително и дълготрайно въздействие, както се вижда от последователните оценки, които се извършват, откакто през 1984 г. Съюзът започна да инвестира в НИИ. Въпреки че европейските програми за научни изследвания и иновации са постигнали успех, може да бъдат извлечени важни поуки от миналото, от отзивите от заинтересованите страни, както и от аналитични изследвания. Към научните изследвания, иновациите и образованието следва да се подхожда по-координирано и

²² COM(2024) 49 final, 2024 г., Последваща оценка на „Хоризонт 2020“

²³ COM(2025) 189 final, 2025 г., Междинна оценка на „Хоризонт Европа“

²⁴ COM(2024) 49 final, 2024 г., Последваща оценка на „Хоризонт 2020“

²⁵ Пак там.

²⁶ COM(2025) 189 final, 2025 г., Междинна оценка на програма „Хоризонт Европа“

²⁷ Пак там.

съгласувано с другите политики, а резултатите от научните изследвания следва да се разпространяват по-добре и да се оползотворяват в нови продукти, процеси и услуги. Необходимо е наблюдението (мониторингът) и оценяването да бъдат допълнително засилени, включително с цел в централната система за наблюдение да бъдат включени всички части на Програмата. За окончателната оценка е необходимо да се засили акцентът върху средносрочните и дългосрочните показатели за резултатите и въздействията, както и върху дългосрочните въздействия на предишни рамкови програми.

В Съобщението относно междинната оценка на програмата „Хоризонт Европа“ са набелязани няколко области, в които е необходимо подобрене. Констатациите от междинната оценка на „Хоризонт Европа“ се основават на обширни отзиви от заинтересованите страни и на стратегическите препоръки на експертната група на Комисията за междинната оценка.

Те може да бъдат обобщени, както следва:

- а. подкрепа за водещи до пробив иновации
- б. по-нататъшно опростяване, като всички нови промени се изпитват пилотно чрез политически експерименти
- в. продължаване на международното сътрудничество, като усилията се насочват към конкретни държави (световни водачи)
- г. увеличаване на ефекта на лоста от партньорствата
- д. засилване на полезните взаимодействия с други програми за финансиране и политики на ЕС за внедряване и разпространение на иновации
- е. опростяване на сложните правила за управление и увеличаване на гъвкавостта за реагиране при извънредни ситуации
- ж. продължаване на подкрепата за жените в научните изследвания и иновациите

- з. рационализиране на финансирането, като се избягва припокриване между частите на Програмата.

1.5.4. Съвместимост с многогодишната финансова рамка и евентуални синергии с други подходящи инструменти

Чрез взаимодействието си с Фонда за конкурентоспособност Програмата може да привлече допълнителни публични и частни инвестиции в научните изследвания и иновациите, да допринесе за по-нататъшното укрепване на европейските научни изследвания и иновации и да ускори пазарната реализация и разпространението на иновациите. Програмите на равнището на Съюза могат освен това да подпомагат разработването на политиките и техните цели.

Поради дългосрочното им естество „от долу нагоре“ за научните изследвания и иновациите е необходима независима, интегрирана и предвидима самостоятелна програма, с която се осигуряват подходящи условия за вдъхновяване на нови идеи и тяхното реализиране на пазара. За да се даде възможност за революционни решения, е наложително научните изследвания и иновациите да останат независими и да има непрекъснатост във финансирането. Следователно, макар че е тясно свързана с Фонда за

конкурентоспособност, за „Хоризонт Европа“ са запазени независимата правна основа, изисквана съгласно член 182 от ДФЕС, както и нейната марка и положителната ѝ международна репутация, като се надгражда върху дългосрочния ѝ доказан успех като надеждна рамка за високи постижения, сътрудничество и въздействие.

С правния акт се създават права и задължения за бенефициерите, които са задължителни в своята цялост и се прилагат пряко във всички държави — членки на ЕС.

1.5.5. Оценка на различните налични варианти за финансиране, включително възможностите за преразпределяне на средства

[предстои да се определи]

[...]

1.6. Продължителност на предложението/инициативата и на неговото/нейното финансово отражение

ограничена продължителност

- в сила от 1.1.2028 г. до 1.1.2034 г.
- финансово отражение от 2028 г. до 2034 г. за бюджетните кредити за поети задължения и от 2028 г. до 2040 г. за бюджетните кредити за плащания.

неограничена продължителност

- изпълнение с период на започване на дейност от ГГГГ до ГГГГ,
- последван от функциониране с пълен капацитет.

1.7. Планирани методи на изпълнение на бюджета²⁸

Пряко управление от Комисията

- от нейните служби, включително от нейния персонал в делегациите на Съюза;
- от изпълнителните агенции

Споделено управление с държавите членки

Непряко управление чрез възлагане на задачи по изпълнението на бюджета на:

- трети държави или на органите, определени от тях
- международни организации и техните агенции (да се уточни)
- Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд
- органите, посочени в членове 70 и 71 от Финансовия регламент
- публичноправни органи
- частноправни организации със задължение за обществена услуга, доколкото тези организации разполагат с подходящи финансови гаранции
- частноправни организации на държава членка, на които е възложено осъществяването на публично-частно партньорство и които разполагат с подходящи финансови гаранции
- организации или лица, на които е възложено изпълнението на специфични дейности в областта на общата външна политика и политика на сигурност съгласно дял V от Договора за Европейския съюз и които са посочени в съответния основен акт
- субекти, установени в държава членка и уредени от националното частно право или от правото на Съюза, които удовлетворяват съответните секторни условия за възлагане на усвояването на средства или бюджетни гаранции на Съюза, доколкото тези субекти са контролирани от публичноправни органи

²⁸

Подробности във връзка с методите на изпълнение на бюджета и позовавания на Финансовия регламент може да бъдат намерени на уебсайта BUDGpedia:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>.

или от частноправни организации със задължение за обществена услуга и разполагат с подходящи финансови гаранции, които са под формата на солидарна отговорност на контролните органи или еквивалентни финансови гаранции и които за всяко действие могат да покрият максималния размер на подкрепата от Съюза.

Забележки

[...]

[...]

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

2.1. Правила за наблюдение и докладване

В правилата за наблюдение и докладване за тази програма ще се спазват изискванията, определени в Регламент xxx [Регламента относно изпълнението].

Напредъкът на Програмата по отношение на нейните цели ще се оценява в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен план във връзка с редица пътища на въздействие. Когато е подходящо, ще се използват общите показатели от Регламента относно изпълнението, въз основа на които се извършва наблюдението на изпълнението на МФР, по-специално онези показатели, които са били измервани и в предишни рамкови програми. Разработени са правила за докладване за участниците, като са взети предвид тези показатели, но също и със съзнателното намерение да се ограничи административната тежест за участниците. Винаги, когато е възможно, данните ще бъдат събирани от отворени източници. Всички данни за процесите на управление (заявления, процент на успеваемост, време за отпускане на безвъзмездни средства, вид на бенефициерите и др.) ще се събират и съхраняват, като се предоставят на разположение в реално време посредством специално съхранение на данни. Днес референтната система (CORDA) функционира добре и е на разположение на държавите членки, както и на други заинтересовани органи. Ще бъде изготвен доклад, в който се предоставя информация за процесите на управление (от година първа), а постепенно и информация относно крайния продукт и резултатите. Оценките на Програмата и докладите за изпълнението са планирани и ще бъдат публикувани съгласно общите разпоредби. Въздействието на Програмата — като се следват дългосрочните показатели — ще се оценява само в рамките на оценките. Освен това преките действия на JRC се оценяват вътрешно чрез ежегодна вътрешна проверка и външно чрез партньорска проверка от редица експерти на високо равнище, подбрани в консултация с Управителния съвет на JRC.

2.2. Системи за управление и контрол

2.2.1. *Обосновка на предложените методи на изпълнение на бюджета, механизми за осъществяване на финансирането, начини за плащане и стратегия за контрол*

Рамковата програма за научни изследвания и иновации ще се изпълнява чрез пряко и непряко управление. По отношение на общите насоки за изпълнение няма съществени промени спрямо „Хоризонт Европа“. Мерките за опростяване, въведени с „Хоризонт Европа“, ще бъдат допълнително разширени. Финансирането на проекти с еднократни суми ще се превърне в стандартен модел. За останалите изключителни случаи на финансиране въз основа на действителните разходи, разходите за персонал ще бъдат определяни чрез система за единични разходи. Тези две мерки ще допринесат за свеждането на уязвимостта към финансови грешки до минимум.

Общоприложимият максимален срок за отпускане на безвъзмездни средства ще бъде намален от 8 месеца на 7 месеца. Общият център за изпълнение продължава да предоставя икономически ефективни услуги на всички служби на Комисията, които отговарят за изпълнението на рамковите програми.

Утвърждаването на правни субекти и управлението на експертите за извършване на оценки ще останат централизирани в Изпълнителната агенция за научни изследвания, което води до икономии от мащаба и осигурява ефикасна организация на оценките. Стратегията за контрол се основава на:

— процедури за подбор на най-добрите проекти и превръщането им в правни инструменти;

— управление на проекти и договори през целия жизнен цикъл на всеки проект; — предварителни проверки на 100 % от исканията за плащане;

— заверки на финансовите отчети над определен праг и заверка на методологиите за изчисляване на единичните разходи или предварителна оценка за голямо научноизследователско инфраструктурно съоръжение на доброволна основа;

— последващи одити (представителни и въз основа на риска) на извадка от изплатени искания за безвъзмездни средства въз основа на действителните разходи;

— редовни проверки на проектите по отношение на техническото изпълнение и резултатите за всички договори за безвъзмездни средства;

— последващи технически проверки на извадка от договорите за безвъзмездни средства.

При непряко управление Комисията ще използва следните органи за изпълнение на бюджета, когато това е уместно и разходноефективно и осигурява силен ефект на лоста: — Институционализирани европейски партньорства (член 185 или член 187 от ДФЕС). Тези органи подлежат на редовни оценки, за да се гарантира, че продължават да бъдат подходящи за постигане на целите на Програмата. Стратегиите за контрол на надзора на органите, действащи при непряко управление, са разработени или ще бъдат разработени. При прякото управление Комисията ще продължи да разчита до голяма степен на изпълнителни агенции, създадени в съответствие с Регламент (ЕО) № 58/2003 на Съвета. Делегирането на дейности на изпълнителните агенции подлежи на задължителен независим предварителен анализ на разходите и ползите, а изпълнителните агенции преминават редовни оценки, извършвани от външни експерти. В горепосочения анализ на разходите и ползите ще се вземат предвид и разходите за контрол и надзор. Междинните оценки, извършени през 2012 г. и през 2015 г., потвърждават високата ефикасност и добавена стойност на изпълнителните агенции при осъществяването на програми.

2.2.2. *Информация относно установените рискове и системите за вътрешен контрол, създадени с цел намаляването им*

Основният модел на финансиране в „Хоризонт Европа“ — възстановяването на действителните допустими разходи — беше постепенно заменен от по-голямо използване на финансиране на проекти с еднократни суми, като целта беше да бъдат обхванати 50 % от бюджета за последната година на „Хоризонт Европа“. Причина за това бяха твърденията на Европейската сметна палата, например в нейния годишен доклад за 2016 г., че „основният риск за редовността на операциите се състои в това, че бенефициерите могат да декларират недопустими разходи, които да не бъдат открити или коригирани преди

[възстановяването]“, като в доклада беше препоръчано по-широко използване на опростени варианти за разходите (ОВР). За безвъзмездните средства прогнозният представителен процент на грешка за „Хоризонт 2020“ е 3,86 %, с „остатъчен“ процент на грешка 1,92 %, след като бъдат взети предвид всички възстановявания и корекции, които са били или ще бъдат приложени. Независимо от това процентите на грешка са били по-ниски в онези части от Програмата, в които е било възможно да се използват по-широко опростените варианти за разходите (ОВР), и/или когато е участвала малка и стабилна група бенефициери. Това включва безвъзмездните средства от Европейския научноизследователски съвет и действията „Мария Кюри“.

2.2.3. *Приблизителна оценка и обосновка на разходната ефективност на контрола (съотношение между разходите за контрол и стойността на съответните управлявани средства) и оценка на очакваната степен на риска от грешки (при плащане и при приключване)*

По-стеснената приблизителна (прогнозна) оценка на разходите на системата за контрол (оценка, подбор, управление на проекти, предварителни и последващи проверки) е в границите на 2—4 % при различните служби на Комисията, отговарящи за осъществяването на предходните рамкови програми за 2024 г. (включително разходи за управлението на „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“). Това се счита за разумен разход в контекста на усилията, необходими за осигуряване на постигане на целите, и на броя на свързаните сделки. Очакваният риск от грешки при плащанията за безвъзмездна финансова помощ с модел на финансиране, основан на възстановяването на недопустимите разходи, е 2,5—3,5 %. Рискът от грешки към момента на приключване (след ефекта от проверките и корекциите) е около 2 % (но не непременно под това) за „Хоризонт 2020“ и под 2 % за „Хоризонт Европа“. Очакваният риск от грешки за безвъзмездните средства с модел, основаващ се на финансиране с еднократни суми, е близо до 0 % (при плащането и при приключването). Като цяло може да се очаква процентът на грешка да зависи от равновесието между двата метода на финансиране (с възстановяване на допустимите разходи и с еднократни суми). Комисията има за цел да прилага модела на финансиране с еднократни суми, където това е уместно, като планира да достигне 50 % от бюджета за поканите до 2027 г. Независимо от това основният стимул за възприемане на финансирането с еднократни суми няма да бъде намаляването на процента на грешка, а постигането на всички цели на Програмата.

При този сценарий се допуска, че мерките за опростяване не подлежат на значителни изменения в рамките на процеса на вземане на решение. Забележка: този раздел се отнася само за процеса на управление на безвъзмездните средства (при различните режими на управление), като за административните и оперативните разходи по процедури за обществени поръчки рискът от грешки при плащането и при приключването следва да е под 2 %

2.3. Мерки за предотвратяване на измами и нередности

Службите, отговорни за изпълнението на бюджета за научни изследвания и иновации, решително ще се борят с измамите на всички етапи от процеса на управление на безвъзмездните средства. Те разработиха и прилагат общи и секторни стратегии за борба с измамите, включително по-интензивно

използване на разузнавателна информация, особено посредством съвременни информационно-технологични средства, обучение и информиране на персонала, както и представяния за повишаване на осведомеността, насочени към бенефициерите на безвъзмездни средства и националните звена за връзка. Тези усилия ще продължат, а дейностите за борба с измамите и оценка на риска ще бъдат допълнително засилени благодарение на текущото разработване от централните служби на организационния инструмент за оценка на риска ARACHNE. Като цяло предложените мерки следва да продължат да оказват положително въздействие върху борбата с измамите, в частност чрез поставеното по-силно ударение върху контрола въз основа на риска от „Хоризонт Европа“ насам, който ще продължи и в рамките на новата програма, и чрез по-задълбочената научна оценка и контрол. Общата стратегия за борба с измамите в областта на научните изследвания и иновациите, прилагана от службите на Комисията, изпълнителните агенции и съвместните предприятия, отговарящи за изпълнението на рамковите програми за научни изследвания и иновации, в която са обхванати безвъзмездните средства, беше актуализирана, за да обхване рисковете, свързани с опростените варианти за разходите, и ще бъде допълнително актуализирана въз основа на извлечените поуки и приключените случаи на OLAF. Следва да се подчертае, че разкритите измами непрекъснато са много ниски спрямо общия размера на разходите за научни изследвания и иновации, но въпреки това службите, натоварени с изпълнението на бюджета за научни изследвания и иновации, продължават да са твърдо решени да се борят с тях. Законодателството ще гарантира, че службите на Комисията, включително Европейската служба за борба с измамите (OLAF), както и Европейската прокуратура, могат да извършват одити, проверки и разследвания, като се използват стандартните разпоредби, които вече се използват в рамките на „Хоризонт Европа“.

3. ПРОГНОЗНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

3.1. Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове

- Поискани нови бюджетни редове

По реда на функциите от многогодишната финансова рамка и на бюджетните редове.

Функция от многогодишната финансова рамка	Бюджетен ред	Вид на разхода	Финансов принос			
	Номер	Многогод./ едногод.	от държави от ЕАСТ	от държави кандидатки и потенциални кандидати	от други трети държави	други целеви приходи
2	[04 01 02] — Разходи за подкрепа за „Хоризонт Европа“	Едногод	ДА	ДА	ДА	НЕ
2	[04 03 01] — Високи постижения в научната област	Многогод.	ДА	ДА	ДА	НЕ
2	[04 03 02] — Конкурентоспособност и общество	Многогод.	ДА	ДА	ДА	НЕ
2	[04 03 03] — Иновации	Многогод.	ДА	ДА	ДА	НЕ
2	[04 03 04] — Европейско научноизследователско пространство	Многогод.	ДА	ДА	ДА	НЕ

3.2. Прогнозно финансово отражение на предложението върху бюджетните кредити

3.2.1. Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи

- Предложението/инициативата не налага използване на бюджетни кредити за оперативни разходи
- Предложението/инициативата налага използване на бюджетни кредити за оперативни разходи съгласно обяснението по-долу

3.2.1.1. Бюджетни кредити от гласувания бюджет

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Функция от многогодишната финансова рамка	Номер	2
--	--------------	---

			Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034		
			Бюджетни кредити за оперативни разходи								
[04 03 01] — Високи постижения в научната област	Поети задължения	(1a)	4,093	6,343	6,616	6,773	6,701	6,812	6,741	44,079	
	Плащания	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
[04 03 02] — Конкурентоспособност и общество	Поети задължения	(16)	7,042	10,918	11,387	11,659	11,537	11,729	11,604	75,876	
	Плащания	(26)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
[04 03 03] — Иновации	Поети задължения	(1a)	3,600	5,581	5,821	5,960	5,897	5,994	5,932	38,785	
	Плащания	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
[04 03 04] — Европейско научноизследователско пространство	Поети задължения	(16)	1,508	2,341	2,441	2,499	2,472	2,513	2,488	16,262	
	Плащания	(26)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
			Бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми²⁹								

²⁹ Техническа и/или административна помощ и разходи в подкрепа на изпълнението на програми и/или дейности на ЕС (предишни редове ВА), непреки научни изследвания, преки научни изследвания.

[04 01 02] — Разходи за подкрепа за „Хоризонт Европа“		(3)	рm	рm	рm	рm	рm	рm	рm	рm
ОБЩО бюджетни кредити	Поети задължения	=1a+16+3	16,243	25,183	26,265	26,891	26,607	27,048	26,765	175,002
	Плащания	=2a+26+3	рm	рm	рm	рm	рm	рm	рm	рm
			Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО МФР 2028—2034 г.
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
ОБЩО бюджетни кредити за оперативни разходи	Поети задължения	(4)	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
	Плащания	(5)	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
ОБЩО бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми		(6)	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
ОБЩО бюджетни кредити по функция 2 от многогодишната финансова рамка	Поети задължения	=4+6	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
	Плащания	=5+6	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000

			Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО МФР 2028—2034 г.
			2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
• ОБЩО бюджетни кредити за оперативни разходи (всички оперативни функции)	Поети задължения	(4)	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
	Плащания	(5)	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
• ОБЩО бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми (всички оперативни функции)		(6)	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
ОБЩО бюджетни кредити по функции 1—3	Поети задължения	=4+6	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000

от многогодишната финансова рамка (референтна стойност)	Плащания	=5+6	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
--	----------	------	-------	-------	-------	--	--	--	-------	-------

Функция от многогодишната финансова рамка	7	„Административни разходи“ [Необходимите бюджетни кредити следва да се определят, като се използват данните за средните годишни разходи, налични на съответната уебстраница на BUDGpedia.]
---	---	---

ГД: <.....>		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
• Човешки ресурси		0	0	0	0	0	0	0	0
• Други административни разходи		0	0	0	0	0	0	0	0
ОБЩО ГД <.....>	Бюджетни кредити	0	0	0	0	0	0	0	0

ГД: <.....>		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
• Човешки ресурси		0	0	0	0	0	0	0	0
• Други административни разходи		0	0	0	0	0	0	0	0
ОБЩО ГД <.....>	Бюджетни кредити	0	0	0	0	0	0	0	0

ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИЯ 4 от многогодишната финансова рамка	(Общо поети задължения = Общо плащания)	0	0	0	0	0	0	0	0
---	--	---	---	---	---	---	---	---	---

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИИ 1—4	Поети задължения	0	0	0	0	0	0	0	0
от многогодишната финансова рамка	Плащания	0	0	0	0	0	0	0	0

=====

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИИ 1—4	Поети задължения								
от многогодишната финансова рамка	Плащания								
		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
ОБЩО бюджетни кредити за оперативни разходи	Поети задължения	(4)							
	Плащания	(5)							

ОБЩО бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми			(6)										
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИЯ <....> от многогодишната финансова рамка	Поети задължения	=4+6											
	Плащания	=5+6											
				Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година		
				2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034		ОБЩО МФР 2028—2034 г.	
ОБЩО бюджетни кредити за оперативни разходи	Поети задължения	(4)											
	Плащания	(5)											
ОБЩО бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми			(6)										
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИЯ <....> от многогодишната финансова рамка	Поети задължения	=4+6											
	Плащания	=5+6											
				Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година		
				2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034		ОБЩО МФР 2028—2034 г.	
• ОБЩО бюджетни кредити за оперативни разходи (всички оперативни функции)	Поети задължения	(4)											
	Плащания	(5)											

• ОБЩО бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми (всички оперативни функции)		(6)								
ОБЩО бюджетни кредити по функции 1—6 от многогодишната финансова рамка (референтна стойност)	Поети задължения	=4+6								
	Плащания	=5+6								

Функция от многогодишната финансова рамка	7	„Административни разходи“ ³⁰
--	----------	---

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

ГД: <.....>	Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
• Човешки ресурси								
• Други административни разходи								
ОБЩО ГД <.....>								

ГД: <.....>	Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
• Човешки ресурси								
• Други административни разходи								
ОБЩО ГД <.....>								

³⁰ Необходимите бюджетни кредити следва да се определят, като се използват данните за средните годишни разходи, налични на съответната уебстраница на BUDGpedia.

ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИЯ 7 от многогодишната финансова рамка	(Общо поети задължения = Общо плащания)																		

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
ОБЩО бюджетни кредити по ФУНКЦИИ 1—7	Поети задължения								
от многогодишната финансова рамка	Плащания								

3.2.2. *Прогнозен краен продукт, финансиран с бюджетни кредити за оперативни разходи (не се попълва за децентрализираните агенции)*

Бюджетни кредити за поети задължения в милиони евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Да се посочат целите и крайните продукти			Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Да се добавят толкова години, колкото е необходимо, за да се обхване продължителността на отражението (вж. раздел 1.6)										ОБЩО			
	КРАЙНИ ПРОДУКТИ																			
⇓	Вид ³¹	Среден разход	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Бр.	Разходи	Общ бр.	Общо разходи
СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 1 ³² ...																				
- Краен																				

³¹ Крайните продукти са продуктите и услугите, които ще бъдат доставени (например брой финансирани обмени на учащи се, дължина на построените пътища в километри и т.н.).

³² Описана в раздел 1.3.2. „Специфични цели“

- Краен																		
- Краен																		
Междинен сбор за специфична цел № 1																		
СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ № 2...																		
- Краен																		
Междинен сбор за специфична цел № 2																		
ОБЩО																		

Показателите за крайни продукти и резултати, използвани за наблюдаване на напредъка и на постиженията на настоящата програма, ще съответстват на общите показатели, предвидени в Регламент xxx [Регламента относно изпълнението].

3.2.3. *Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за административни разходи*

- Предложението/инициативата не налага използване на бюджетни кредити за административни разходи
- Предложението/инициативата налага използване на бюджетни кредити за административни разходи съгласно обяснението по-долу

3.2.3.1. *Бюджетни кредити от гласувания бюджет*

ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ	Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО 2028— 2034 г.
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	
ФУНКЦИЯ 7								
Човешки ресурси	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
Други административни разходи	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
Междинен сбор за ФУНКЦИЯТА	0,000	0,000	0,000				0,000	0,000
Извън ФУНКЦИЯ 7								
Човешки ресурси	625,906	653,293	682,926	714,991	749,687	787,229	827,851	5041,883
Други административни разходи	421,944	506,573	602,561	711,464	835,052	975,331	1134,583	5187,508
Междинен сбор извън ФУНКЦИЯ 7	1047,851	1159,866	1285,487	1426,455	1584,738	1762,560	1962,435	10229,391
ОБЩО	1047,851	1159,866	1285,487	1426,455	1584,738	1762,560	1962,435	10229,391

3.2.4. *Прогнозни нужди от човешки ресурси*

- Предложението/инициативата не налага използване на човешки ресурси
- Предложението/инициативата налага използване на човешки ресурси съгласно обяснението по-долу

3.2.4.1. *Финансирани от гласувания бюджет*

Прогнозните нужди се посочват в еквиваленти на пълно работно време (ЕПРВ)³³

ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ	Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034
• Длъжности в щатното разписание (длъжностни лица и срочно наети служители) ³⁴							
20 01 02 01 (Централа и представителства на Комисията)	0	0	0				0
20 01 02 03 (Делегации на ЕС)	0	0	0				0

³³ Посочете под таблицата по-долу колко ЕПРВ в рамките на посочения брой вече са разпределени за управлението на действието и/или могат да бъдат преразпределени в рамките на Вашата ГД и какви са нетните Ви нужди.

³⁴ Тези данни включват само необходимия персонал в генералните дирекции, а не персонала, който ще е необходим за изпълнителните агенции, съвместните предприятия и други децентрализирани органи, нито допълнителния персонал, за който ще бъде платено от вноските на бъдещите асоциирани държави.

01 01 01 01 (Непреки научни изследвания) ³⁵		1439	1557	1684	1823	1972	2134	2309
01 01 01 11 (Преки научни изследвания) ³⁶		1261	1261	1261	1261	1261	1261	1261
Други бюджетни редове (да се посочат)		0	0	0				0
• Външен персонал (в ЕПРВ)								
20 02 01 (ДНП, КНЕ от общия финансов пакет)		0	0	0				0
20 02 03 (ДНП, МП, КНЕ и МЕД в делегациите на ЕС)		0	0	0				0
Ред за административна подкрепа [XX.01.YY.YY]	- в централата	0	0	0				0
	- в делегациите на ЕС	0	0	0				0
01 01 01 02 (ДНП, КНЕ — Непреки научни изследвания) ³⁷		627	679	734	794	860	930	1006
01 01 01 12 (ДНП, КНЕ — Преки научни изследвания) ³⁸		545	545	545	545	545	545	545
Други бюджетни редове (да се посочат) — функция 7		0	0	0				0
Други бюджетни редове (да се посочат) — извън функция 7		0	0	0				0
ОБЩО		0	0	0				0

Нуждите от човешки ресурси ще бъдат покрити от персонала, на който вече е възложено управлението на дейността, при необходимост заедно с всички допълнителни отпуснати ресурси, които може да бъдат предоставени на управляващите ГД предвид увеличавания пакет на Програмата в рамките на годишната процедура за отпускане на средства и като се имат предвид бюджетните ограничения. Това равнище на персонала не включва, нито предопределя равнището на персонала, необходимо за изпълнителните агенции или изпълнителните органи.

3.2.4.3. Общо нужди от човешки ресурси

ОБЩО ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ + ВЪНШНИ ЦЕЛЕВИ ПРИХОДИ			Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034			
• Длъжности в щатното разписание (длъжностни лица и срочно наети служители)									
20 01 02 01 (Централа и			0	0	0	0	0	0	0

³⁵ Базовата стойност е броят на ЕПВР през 2027 г., който се увеличава всяка година пропорционално на равнището на бюджета за „Хоризонт Европа“ 2028—2034 г. за съответната година, ограничен до 75 % от увеличението, за да се отчете очакваното повишаване на ефикасността.

³⁶ Базовата стойност е броят на ЕПВР през 2027 г., който е стабилен през периода.

³⁷ Базовата стойност е броят на ЕПВР през 2027 г., който се увеличава всяка година пропорционално на равнището на бюджета за „Хоризонт Европа“ 2028—2034 г. за съответната година, ограничен до 75 % от увеличението, за да се отчете очакваното повишаване на ефикасността.

³⁸ Базовата стойност е броят на ЕПВР през 2027 г., който е стабилен през периода.

представителства на Комисията)								
20 01 02 03 (Делегации на ЕС)	0	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Непреки научни изследвания)	0	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Преки научни изследвания)	0	0	0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат)	0	0	0	0	0	0	0	0
• Външен персонал (в еквиваленти на пълно работно време)								
20 02 01 (ДНП, КНЕ от общия финансов пакет)	0	0	0	0	0	0	0	0
20 02 03 (ДНП, МП, КНЕ и МЕД в делегациите на ЕС)	0	0	0	0	0	0	0	0
Ред за административна подкрепа [XX.01.YY.YY]	- в централата	0	0	0	0	0	0	0
	- в делегациите на ЕС	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (ДНП, КНЕ — Непреки научни изследвания)	0	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (ДНП, КНЕ — Преки научни изследвания)	0	0	0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат) — функция 7	0	0	0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат) — извън функция 7	0	0	0	0	0	0	0	0
ОБЩО	0	0	0	0	0	0	0	0

3.2.5. Преглед на прогнозното отражение върху инвестициите, свързани с цифрови технологии

Задължително: в таблицата по-долу следва да се включи най-добрата оценка на свързаните с цифровите технологии инвестиции, произтичащи от предложението/инициативата.

По изключение, когато това е необходимо за изпълнението на предложението/инициативата, бюджетните кредити по функция 7 следва да се представят в определения ред.

Бюджетните кредити по функции 1—6 следва да бъдат отразени като „Разходи по политиката за информационни технологии за оперативни програми“. Тези разходи се отнасят до оперативния бюджет, който ще се използва за повторно използване/закупуване/разработване на ИТ платформи/инструменти, пряко свързани с изпълнението на инициативата, и свързаните с тях инвестиции (например лицензи, проучвания, съхранение на данни и др.). Информацията, предоставена в тази таблица, следва да съответства на данните, представени в раздел 4 „Цифрови измерения“.

ОБЩО бюджетни кредити за цифрови и информационни	Година	Година	Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО МФР 2028— 2034 г.
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	

технологии								
ФУНКЦИЯ 7								
Разходи за ИТ (институционални)	0	0	0	0	0	0	0	0
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 7	0	0	0	0	0	0	0	0
Извън ФУНКЦИЯ 7								
Разходи за информационни технологии, свързани с политиката, по оперативни програми	83,688	94,699	107,160	121,261	137,217	155,272	175,703	875,000
Междинен сбор извън ФУНКЦИЯ 7	83,688	94,699	107,160	121,261	137,217	155,272	175,703	875,000
ОБЩО	83,688	94,699	107,160	121,261	137,217	155,272	175,703	875,000

Разходите по политиката за информационни технологии следва да представляват 0,5 % от общите разходи по Програмата.

ОБЩО бюджетни кредити за цифрови и информационни технологии	Година	Година	Година	Година	ОБЩО МФР 2021—2027 г.
	2024	2025	2026	2027	
ФУНКЦИЯ 7					
Разходи за ИТ (институционални)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Извън ФУНКЦИЯ 7					
Разходи за информационни технологии, свързани с политиката, по оперативни програми	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Междинен сбор извън ФУНКЦИЯ 7	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ОБЩО	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.2.6. Съвместимост с настоящата многогодишна финансова рамка

Предложението/инициативата:

- може да се финансира изцяло чрез преразпределяне на средства в рамките на съответната функция от многогодишната финансова рамка (МФР)
- налага използване на неразпределения марж по съответната функция от МФР и/или използване на специалните инструменти, предвидени в Регламента за МФР
- налага преразглеждане на МФР

3.2.7. Финансов принос от трети страни

Предложението/инициативата:

- не предвижда съфинансиране от трети страни
- предвижда следното съфинансиране от трети страни:

Бюджетни кредити в милиони евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

	Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2031	Година 2032	Година 2033	Година 2034	Общо
Да се посочи съфинансиращият орган								
ОБЩО съфинансирани бюджетни кредити ³⁹	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

3.3. Прогнозно отражение върху приходите

- Предложението/инициативата няма финансово отражение върху приходите.
- Предложението/инициативата има следното финансово отражение:
 - върху собствените ресурси
 - върху другите приходи
 - моля, отбележете, ако приходите са предназначени за конкретни разходни бюджетни редове

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред:	Налични бюджетни кредити за текущата финансова година	Отражение на предложението/инициативата ⁴⁰			
		Година 2028	Година 2029	Година 2030	Година 2034
Статия					

Приходен бюджетен ред:	Отражение на предложението/инициативата						
	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Статия	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

³⁹ Двустранните споразумения за асоцииране все още не са уточнени. Финансовият принос от асоциираните държави ще бъде допълнение към сумите, представени в настоящата законодателна финансова обосновка.

⁴⁰ Що се отнася до традиционните собствени ресурси (мита, налози върху захарта), посочените суми трябва да бъдат нетни, т.е. брутни суми, от които са приспаднати 20 % за разходи по събирането.

За целевите приходи да се посочат съответните разходни бюджетни редове.

01.02XX Бюджетни кредити, начислени от вноски от трети страни

Други забележки (например метод/формула за изчисляване на отражението върху приходите или друга информация).

Трети държави може да имат принос към Програмата чрез споразумения за асоцииране. Условиата, определящи равнището на финансовия принос, се определят в споразумения за асоцииране с всяка държава и трябва да осигуряват автоматична корекция на всяко значително неравновесие спрямо сумата, която субектите, установени в асоциираната държава, получават чрез участието си в Програмата, като се вземат предвид разходите за управление на Програмата.

4. ЦИФРОВО ИЗМЕРЕНИЕ

За „Хоризонт Европа“ се използват организационните инструменти, описани в Законодателната обосновка за финансовото и цифровото отражение във връзка с Европейския фонд за конкурентоспособност, която съдържа кръстосани препратки за всички цифрови измерения.